

**EINDVERSLAG OVER DE REALISATIE VAN HET
VLAAMS JEUGDBELEIDSPLAN 2010-2014 EN VLAAMS
ACTIEPLAN KINDERRECHTEN 2011-2014**

van de Vlaamse Regering
aan het Vlaams Parlement
en de Kinderrechtencommissaris
onder coördinatie van de Vlaamse minister van Jeugd

INHOUDSOPGAVE

EINDVERSLAG OVER DE REALISATIE VAN HET VLAAMS JEUGDBELEIDSPLAN 2010-2014 EN VLAAMS ACTIEPLAN KINDERRECHTEN 2011-2014.....	1
<i>INHOUDSOPGAVE</i>	2
Vlaams Jeugdbeleidsplan 2010-2014.....	5
VJP SD 1 De Vlaamse overheid betreft actief en kwaliteitsvol kinderen en jongeren bij beleidsbeslissingen en stimuleert anderen om hetzelfde te doen.	5
VJP SD 2 Alle kinderen en jongeren hebben toegang tot goede jeugdinformatie die hun keuzemogelijkheden en -processen versterkt.....	5
VJP SD 3 Het inzicht in kinderen en jongeren, hun leefwereld en hun toekomstvisie is systematisch verbeterd.	6
VJP SD 4 Mensen en organisaties die werken met kinderen en jongeren beschikken over sterkere competenties om om te gaan met de groeiende diversiteit bij de jeugd.....	7
VJP SD 5 In de beleidskeuzes van de Vlaamse overheid wordt rekening gehouden met de effecten op de (gezondheid van) kinderen en jongeren van huidige en toekomstige generaties. ..	8
VJP SD 6 Door een gecoördineerde aanpak nemen institutioneel geweld, kindermishandeling, pesten en zelfdoding af.....	9
VJP SD 7 Het aanbod in vrije tijd, onderwijs en welzijn is aangepast aan de noden van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren.	10
VJP SD 8 Maatschappelijk kwetsbare kinderen jonger dan 6 jaar hebben meer ontwikkelingskansen.	11
VJP SD 9 Steden zijn kindvriendelijker: ze bieden kinderen en jongeren meer ontwikkelingskansen	12
VJP SD 10 Kinderen en jongeren groeien op in meer leeromgevingen die kwaliteitsvol, divers en inclusief zijn.....	13
VJP SD 11 Er zijn meer ‘brede scholen’ om kinderen en jongeren maximale kansen te geven om zich op verschillende levensdomeinen volwaardig te ontplooiën en om te participeren aan de samenleving.	13
VJP SD 12 Kinderen en jongeren hebben meer mediawijsheid.....	14
VJP SD 13 Alle jongeren krijgen kansen om in de vrije tijd competenties te herkennen, te ontwikkelen en/of te laten erkennen.....	14
VJP SD 14 De positie van jongeren in het arbeidsproces is versterkt.	15
VJP SD 15 De (zin voor) creativiteit, innovatie en ondernemen bij jongeren is vergroot.	16
VJP SD 16 Meer kinderen en jongeren integreren kunst en cultuur in hun dagelijkse leven.....	16
VJP SD 17 Jeugdcultuur krijgt meer ruimte en ondersteuning	17
VJP SD 18 Er is meer kwaliteitsvolle, specifieke ruimte afgestemd op de noden van kinderen, jongeren en hun verenigingen.....	18
VJP SD 19 Kinderen en jongeren zijn een vanzelfsprekende actor in de publieke ruimte.....	18
VJP SD 20 Meer kinderen en jongeren groeien op in een goede woning en een duurzame woonomgeving.	19
VJP SD 21 Kinderen en jongeren kunnen zich gemakkelijker verenigen door een vereenvoudiging van de regelgeving en een verlaging van de administratieve last.	20
VJP SD 22 Er is meer maatschappelijk engagement voor kinderen en jongeren.	21
VJP SD 23 Er is meer maatschappelijke waardering voor engagementen van kinderen en jongeren.	22
VJP SD 24 We willen kinderen en jongeren stimuleren tot en ondersteunen bij een duurzame levensstijl en een betrokkenheid op mondiale thema’s.....	22
Vlaams Actieplan Kinderrechten 2011-2014.....	24
VAK 1 Coördinatie en indicatoren.....	24
VAK 2 Kinderrechteneducatie en -informatie.....	27
VAK 3 Participatief werken.....	29
VAK 4 Geweld en kindermishandeling.....	31
VAK 5 Kinderarmoede en Gelijke Kansen.....	34
VAK 6 Gezondheid en welzijn	41

ALGEMENE INLEIDING

In dit document wordt verslag gegeven van de uitvoering van het Vlaams Jeugdbeleidsplan 2010-2014 en het Vlaams Actieplan Kinderrechten (VAK) 2011-2014. De verslaggeving over de uitvoering van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind zit hier op die manier in geïntegreerd.

Het Vlaams Jeugdbeleidsplan 2010-2014 (VJP) werd op 28 januari 2011 goedgekeurd door de Vlaamse Regering en op 18 februari 2011 ter bespreking voorgelegd aan het Vlaams Parlement. De Vlaamse minister bevoegd voor jeugd vroeg het Vlaams Parlement om het Vlaams Jeugdbeleidsplan 2010-2014 te bespreken in alle parlementaire commissies met bevoegdheden die van belang zijn voor kinderen en jongeren. Het Vlaams Jeugdbeleidsplan werd aldus besproken in de Commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media op 5 april en 3 mei 2011, en op 27 april 2011 in de Commissie Brussel en de Vlaamse rand. Het Vlaams Actieplan Kinderrechten 2011-2014 werd besproken in de Commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media op 18 oktober 2011.

Met de goedkeuring van het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid, werd beslist dat er voortaan nog tweemaal formeel zal worden gerapporteerd over de uitvoering van het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan, namelijk met een tussentijds rapport over de uitvoering van het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan na het tweede jaar van uitvoering, en een eindrapport in het laatste jaar van uitvoering. Het tussentijds rapport werd goedgekeurd op de Vlaamse Regering en bezorgd aan het Vlaams Parlement. De Vlaamse minister bevoegd voor Jeugd vroeg ook nu aan het Vlaams Parlement om het tussentijds rapport te bespreken in alle parlementaire commissies met bevoegdheden die van belang zijn voor kinderen en jongeren. Zo werd het rapport besproken in de Parlementaire Commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media op 28 januari 2014. De Vlaamse Jeugdraad en de Kinderrechtencommissaris brachten elk een advies uit over het tussentijds rapport.

Het voorliggende document is het eindverslag en handelt over de jaren 2010 tot en met 2014. In dit eindverslag hebben we zo veel als mogelijk rekening gehouden met de opmerkingen die uit de bovengenoemde bespreking en uit de bovengenoemde adviezen naar voor kwamen. In de geest van het jeugdbeleid ging de afdeling Jeugd ook de dialoog aan over dit verslag met betrokken stakeholders. We organiseerden daarvoor een speciale bijeenkomst van de reflectiegroep Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleid op 21 maart 2014. De opmerkingen en aanvullingen van de reflectiegroep hebben het eindverslag mee gemaakt tot wat het nu is.

De rapportage handelt over de uitvoering van het oorspronkelijke jeugdbeleidsplan zoals goedgekeurd begin 2011, en het Vlaams Actieplan Kinderrechten zoals goedgekeurd op 15 juli 2011. Hier en daar werden – waar dit opportuun was – wel nieuwe beleidsaccenten vermeld. Bovendien handelt de rapportage voornamelijk over wat de Vlaamse overheid zelf heeft gedaan of geïnitieerd. Dit is niet noodzakelijk hetzelfde als datgene wat er op het terrein is gebeurd. Zoals de vorige jaren bestaat dit verslag in hoofdzaak uit informatie aangeleverd vanuit de administraties van de Vlaamse overheid, meer specifiek via de aanspreekpunten Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid. Bij veel van de doelstellingen heeft particulier initiatief bijgedragen tot het al dan niet realiseren van de doelstellingen. Deze initiatieven werden, voor zover die gekend zijn, toegevoegd aan de rapportage, maar dit rapport is in haar opzet niet in de mogelijkheid om hiervan een exhaustieve opsomming op te nemen.

We kozen er voor om in dit eindverslag te focussen op de 24 strategische doelstellingen uit het Vlaams Jeugdbeleidsplan en de 6 actieterreinen uit het VAK. Dat betekent dat de informatie beknopt en gebald is gehouden om op die manier een zo goed mogelijk beeld te schetsen van de richting die het is uitgegaan. De lezer die meer gedetailleerde informatie wenst, verwijzen we graag door naar de bijlage

waar het tussentijds verslag voor de periode 2010-2012 terug te vinden is en waar de rapportage tot op actieniveau is opgenomen voor de jaren 2013-2014.

Naast de rapportages over de doelstellingen en de acties, is er in de bijlage ook een overzicht van 21 kernindicatoren opgenomen. Die kernindicatoren moeten ons een algemeen beeld geven van de staat van de jeugd in relatie tot de doelstellingen van het plan. Waar mogelijk werd in het verslag zelf ook per strategische doelstelling verwezen naar relevante indicatoren die in het overzicht van kernindicatoren zijn opgenomen.

Graag formuleren we nog enkele bedenkingen voor u met de kernindicatoren aan de slag gaat. De indicatoren moeten gelezen worden als omgevingsindicatoren. Ze zeggen iets over de omgeving, over de achtergrond waartegen het plan en dit eindverslag moeten worden bekeken. De indicatoren worden dus best niet gelezen als effectindicatoren. Het opmaken van effectindicatoren is voor de looptijd van een Jeugdbeleidsplan en de thema's die daarin worden opgenomen immers weinig relevant.

Ten eerste zien we dat (maatschappelijke) veranderingen een zekere doorlooptijd hebben. Effecten van genomen beleid zullen niet altijd op korte termijn zichtbaar zijn. Ten tweede worden in het Vlaams Jeugdbeleidsplan heel wat doelstellingen geformuleerd over complexe thematieken. Zo zal de jeugdwerkloosheid niet enkel beïnvloed worden door het beleid met betrekking tot begeleiding en opvolging van jonge werklozen, maar ook door de economische conjunctuur, veranderingen in onderwijs, vragen van de arbeidsmarkt,... Op basis van cijfermateriaal uitspraken doen over het al dan niet slagen van bepaalde doelstellingen is dan ook vaak te kort door de bocht. Ten derde zijn heel wat doelstellingen die in het plan zijn opgenomen niet eenvoudig meetbaar: begrippen als participatie, mediawijsheid, creativiteit, ... hebben dikwijls geen eenduidige definitie, laat staan dat ze 'meetbaar' zijn en dat dit cijfer iets relevant kan vertellen. We hebben dan ook niet voor alle doelstellingen indicatoren opgenomen in dit rapport.

De indicatoren en bijhorende data die in de bijlage meegegeven worden zijn dus beperkt qua opzet. Daarnaast moeten we er rekening mee houden dat al het materiaal dat gepresenteerd wordt, gebaseerd is op bestaande databronnen: registratie, surveys. ... Van heel wat materiaal beschikken we slechts over een momentopname, of enkel over een 0-meting. Niet voor alle cijfers is op het einde van de beleidsperiode nieuw cijfermateriaal voorhanden.

Vlaams Jeugdbeleidsplan 2010-2014

VJP SD 1 De Vlaamse overheid betreft actief en kwaliteitsvol kinderen en jongeren bij beleidsbeslissingen en stimuleert anderen om hetzelfde te doen.

Er zijn verschillende initiatieven genomen om de **expertise over participatie** van kinderen en jongeren te bundelen, te ontsluiten en te verspreiden. Op gebied van onderzoek is meer aandacht besteed aan de thema's democratisch burgerschap en participatie bij de ontwikkeling van JOP monitor 3 (de staat van de Jeugd). Zowel het JOP als het KeKi hebben het thema participatie opgenomen in hun databanken, wat belangrijk is voor de ontsluiting van de kennis.

Participatie is ook een belangrijk aandachtspunt bij de ontwikkeling van het nieuwe decreet betreffende de rechtspositie van leerlingen in het basis- en secundair onderwijs. Op 26 maart 2014 werd dit decreet goedgekeurd in het Vlaams Parlement.

Vlaanderen benadrukt en verdedigt ook het belang van participatie van kinderen en jongeren op internationale fora en neemt ook zelf jongeren op in de officiële delegaties voor internationale overlegfora.

Daarnaast werd ook ingezet op het verhogen van de **kwaliteit van beleidsparticipatie** en op het bereiken van **alle kinderen en jongeren**. Via projecten op de openbare omroep en in de scholen werd een breed jongerenpubliek aangesproken. Voor lokale beleidsmakers werd een website ontwikkeld met praktijkvoorbeelden en bruikbare tools voor verschillende thema's, doelgroepen en fases in een planningsproces. Wat betreft de beleidsparticipatie op lokaal niveau na de invoering van het planlastdecreet, is het afwachten wat de analyse van de ingediende plannen zal opleveren.

Er werden ook heel wat inspanningen geleverd om **de competenties van beleidsmedewerkers en verantwoordelijken** op gebied van beleidsparticipatie van jongeren te verhogen. Onder meer via projecten in het jeugdwerk zelf en projecten van DEMOS werd aan deze competenties gewerkt. Kinderen en jongeren kregen een plaats in de Vlaamse consultatiecode en ook via het Stedenfonds werden heel wat vernieuwende participatie-acties ondersteund. Binnen de jeugdhulp werd veel aandacht besteed aan vorming en sensibilisering rond participatie en werd ook vzw Cachet als netwerk van ervaringsdeskundigen ondersteund.

Kernindicator 1 geeft een beeld van de beleidsparticipatie van kinderen en jongeren in Vlaanderen. De kernindicatoren en de bijhorende cijfers en tabellen zijn opgenomen in de bijlage.

VJP SD 2 Alle kinderen en jongeren hebben toegang tot goede jeuginformatie die hun keuzemogelijkheden en -processen versterkt.

Met de komst van Trusty in 2013, verwelkomen we een **kwaliteitslabel** dat kinderen en jongeren moet helpen bij hun zoektocht naar juiste en betrouwbare informatie. In februari 2014 droegen al 28 organisaties het Trusty label. Trusty kwam tot stand na een intensief en participatief traject met de jeugdsector.

Nadat het VIPJeugd deel ging uitmaken van De Ambassade, werd vanaf 2013 een Commissie Jeugdinformatie opgericht binnen de schoot van De Ambassade. De commissie is de plek waar het **jeugdinformatiebeleid wordt uitgebouwd en opgevolgd**. Ze is breed samengesteld (jeugdinformatieorganisaties, experten op het vlak van kinderrechten, welzijn, overheid, onderwijs, media en cultuur) en bouwt mee aan de regiefunctie van De Ambassade op het vlak van jeugdinformatie. De Commissie Jeugdinformatie heeft volgende doelstellingen: het ontwikkelen van een visie op jeugdinformatie en het beïnvloeden van het beleid rond jeugdinformatie, samen met de andere jeugdinformatieactoren. De commissie komt 4 maal per jaar samen.

In maart 2013 werd de nieuwe editie van de tweejaarlijkse Jongerengids, gedrukt op 425.000 exemplaren, verspreid via de scholen, lokale jeugddiensten, jongereninformatiepunten en jongerenadviescentra. Op 10 oktober 2013 startte de opleiding jeugdinformatiwerker. Tijdens de opleiding jeugdinformatie leren jeugdwerkers hoe je kinderen en jongeren op een kwaliteitsvolle manier kan informeren. De vorming bestaat uit 3 vormingsdagen en 1 intervisiedag. Ook VVJ besteedde in haar vormingsaanbod aandacht aan dit thema. Op die manier werd gewerkt aan het **verhogen van de deskundigheid** van beleidsmedewerkers en jeugdinformatieverstrekkers op gebied van toegankelijke informatie.

Via de JIPS (63 in 2011), via de reeds vermelde jongerengids(en) en met de lancering van jeugdinfotheek.be als dé referentie voor kwaliteitsvolle jeugdinformatie eind 2012, werd de toegang van kinderen en jongeren tot goede jeugdinformatie zeker verhoogd. De jongerengidsen werden ook aangeboden op de diverse SID-in beurzen, waardoor ook vele afstuderende jongeren werden bereikt.

VJP SD 3 Het inzicht in kinderen en jongeren, hun leefwereld en hun toekomstvisie is systematisch verbeterd.

Reeds in 2011 werd een netwerkgroep onderzoek samengesteld met vertegenwoordigers uit administraties (Studiedienst Vlaamse Regering, jeugd, welzijn, onderwijs,...) en sectoren. Net als in 2012 kwam ook in 2013 en 2014 de groep tweemaal samen waarbij alle beleidsrelevante wetenschappelijke steunpunten van de derde generatie en andere onderzoeksinstellingen hun plannen met betrekking tot kinderen en jongeren toelichtten. Op die manier kunnen ook **leemtes in kennis over kinderen en jongeren worden opgespoord en ingevuld** met gericht onderzoek.

Op verschillende momenten werd er vanuit de afdeling Jeugd gepeild naar **de toekomstvisie van kinderen en jongeren**. Dit gebeurde naar aanleiding van het jongerenpact 2020, naar aanleiding van de studiedag Jong in de stad en naar aanleiding van het nieuwe jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan. Ook vanuit de Studiedienst van de Vlaamse Regering, vanuit Stedenbeleid, vanuit de Ambassade, de Kinderrechtencoalitie en vanuit de VRT werden jongeren bevraagd naar hun visie op de toekomst.

In het Vlaams Actieplan Kinderrechten werd de ambitie geformuleerd om een Kinderrechtenmonitor te ontwikkelen.

JOP en KeKi hebben een afsprakenkader gemaakt over het afstemmen van hun databanken onderzoek. De databanken zijn ook een vast item in de nieuwsbrief 'Jong Geleerd' van de Afdeling Jeugd, waarin telkens een overzicht voorzien is van relevante bronnen voor cijfers over kinderen en jongeren. De nieuwsbrief verscheen een eerste maal in het najaar van 2012 en heeft ondertussen een 300-tal abonnees. De informatie is ook online raadpleegbaar. 'Jong Geleerd' richt zich op onderzoekers en professionals binnen de jeugdwerksector (en daarbuiten). Het feit dat materiaal van diverse actoren gebundeld wordt over thema's en uitvoerders (al dan niet wetenschappelijk) heen is een meerwaarde

op alle bestaande specifieke websites. Onderzoekers zien zo dat hun onderzoeksdomein meer raakvlakken heeft met jeugdbeleid dan soms gedacht. 'Jong Geleerd' levert op die manier een bijdrage aan de **doeltreffende ontsluiting en verspreiding van de beschikbare kennis** over kinderen, jongeren, hun leefwereld en hun toekomstvisie. Nieuwsbrieven van bv. De Ambrassade, maar ook de website www.allesoverjeugd.be, nemen geregeld de informatie over. Die laatste website ambieert trouwens om al het nieuws over de leefwereld van jongeren op één plek online te verzamelen.

VJP SD 4 Mensen en organisaties die werken met kinderen en jongeren beschikken over sterkere competenties om om te gaan met de groeiende diversiteit bij de jeugd.

Binnen de Vlaamse overheid zijn verschillende initiatieven opgezet om de **diversiteitscompetenties van ambtenaren en beleidsmensen** die beleid met betrekking tot kinderen en jongeren voorbereiden en uitvoeren, te versterken. Dit gebeurde onder meer bij Kind en Gezin. Ook het inzetten van ervaringsdeskundigen bij VDAB of bij Kind en Gezin en de uitbreiding van de teams voor advies en ondersteuning binnen de Vlaamse overheid, dragen bij tot de realisatie van deze doelstelling. Een beleidsdomein overkoepelend opleidingsaanbod hierover werd binnen de Vlaamse overheid nog niet ontwikkeld. Momenteel wordt dit verder opgevolgd door AgO en de dienst emancipatiezaken van het departement Bestuurszaken.

Het ondersteunen en begeleiden van diensten en organisaties in functie van het ontwikkelen van sterkere competenties om **om te gaan met de groeiende diversiteit** (interculturalisering) is één van de opdrachten van de integratiesector (en is dus lopend beleid). Er werden projecten ontwikkeld in het kader van het stedenfonds, binnen het lokale sportbeleid was er een groeiende aandacht voor diversiteit en via het kruispunt Migratie-Integratie werden goede praktijken ontsloten. Ook de publicatie 'elk kind telt' over de aanpak van kinderarmoede en het project 'Innoveren en Excelleren in Onderwijs', reiken hiervoor concrete methodieken en handvaten aan.

Binnen het onderwijs werden verschillende projecten opgezet om diversiteit een plaats te geven in de **basisvorming en de nascholing van personen die werken met kinderen en jongeren**. We vermelden hier onder meer de nascholingstrajecten voor leerkrachten en de aandacht voor instroom, doorstroom en uitstroom van bevolkingsgroepen die ondervertegenwoordigd zijn in het lerarenberoep binnen de lerarenopleiding. De cel Gelijke Kansen werkte een informatiepakket uit voor scholen en jeugdorganisaties met good practices, methodieken en vormingstrajecten over gender en seksuele diversiteit. Een gemeenschappelijke verklaring werd ondertekend door een brede waaier aan actoren uit het onderwijsveld over een beleid m.b.t. gender en seksuele geaardheid in het onderwijs. In het kader van de engagementsverklaring 'Diversiteit als meerwaarde' waren er ook verschillende detacheringen naar de netten, naar de vakbonden en naar het kruispunt migratie integratie.

Diversiteit bleef ook in de kadervorming van het jeugdwerk een aandachtspunt. De competentieprofielen die werken opgemaakt n.a.v. de herziening van de kadervorming werden in 2013 voorgelegd aan het platform diversiteit van De Ambrassade. Binnen de bijzondere jeugdzorg werden vier ondersteuningsteams allochtone jongeren opgericht.

Ten slotte werd ook aandacht besteed aan een **beleid ter ondersteuning van het jeugdwerk voor en door allochtone jongeren**. Steunpunt Jeugd (nu Ambrassade) kreeg een bijkomende opdracht om (reeds bestaande) jeugdinitiatieven voor en door allochtone jongeren te ondersteunen en toe te leiden naar de reguliere decreten. Deze ondersteuning is opgenomen in hun subsidieovereenkomst. Met steun van de Koning Boudewijnstichting werkt de Ambrassade aan verschillende projecten

(versterken van federaties en koepels, visieontwikkeling, actieonderzoek, expertisegroep) ten behoeve van zelforganisaties.

Vzw PAJ werd in 2012 via een facultatieve toelage gesubsidieerd met de bedoeling om op termijn te kunnen groeien naar een landelijk georganiseerde jeugdvereniging. Daarnaast kregen zij ook een projectsubsidie om, in samenwerking met andere jeugdverenigingen, het jeugdwerkmodel uit te werken specifiek gericht naar allochtone jeugdverenigingen. Vanaf 2014 worden ze structureel gesubsidieerd op basis van hun beleidsnota.

In het nieuwe decreet lokaal jeugdbeleid is participatie van kansengroepen aan het jeugdwerk een prioriteit. De budgetten voor deze prioriteit stegen fors. In 2014 wordt gestart met de opmaak van het cijferboek lokaal jeugdbeleid. Verschillende vormen van jeugdwerk, ook zelforganisaties, worden daarbij in beeld gebracht.

In het overzicht van kernindicatoren in de bijlage zijn twee indicatoren opgenomen die hier verband mee houden, met name indicator 8 over de participatie van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren en indicator 9 over de sociale participatie in steden.

VJP SD 5 In de beleidskeuzes van de Vlaamse overheid wordt rekening gehouden met de effecten op de (gezondheid van) kinderen en jongeren van huidige en toekomstige generaties.

In 2011 stelde de Gezinsbond in haar belevingsonderzoek 'Focus op kinderen met een etiketje' vast dat een diagnose/label/etiket vaak noodzakelijk is om de gepaste zorg voor kinderen te verkrijgen. Mede naar aanleiding van die vaststelling organiseerde de VCLB-koepel op 22 november 2013 de studiedag "What's in a name", waar de vrije CLB's het engagement uitspraken om resoluut de kaart te trekken van zorg op basis van onderwijsbehoeften (handelingsgerichte diagnostiek). Met dit engagement willen de vrije CLB's af van een systeem waarbij zorg enkel en alleen op basis van labels of stoornissen zou geboden worden. In het Vlaams Parlement is op 12 maart 2014 een belangrijke stap gezet om het onderwijs meer inclusief te maken voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Het parlement stemde het **M-decreet**. 'M' staat voor **maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften**.

Het VN-comité voor de Rechten van het Kind maakt zich zorgen dat het aantal kinderen dat in ons land psychofarmaca gebruikt fors toeneemt (tussen 2005 en 2008 van 1,7 naar 4,2 miljoen dagelijkse dosissen). Mede geïnspireerd door dat pijnpunt, gaf de Vlaamse Regering in februari 2014 haar goedkeuring voor de oprichting van het Kwaliteitscentrum voor Diagnostiek. Dat centrum moet in Vlaanderen een betekenisvolle verbetering van de kwaliteit van diagnostiek bij kinderen, jongeren en gezinnen realiseren. Met die kwaliteitsverbetering willen we ertoe komen dat diagnoses op een meer valide en betrouwbare manier worden gesteld, en dat de finaliteit van diagnostiek verschuift van een classificerend naar een handelingsgericht uitgangspunt (diagnostiek in functie van het kunnen bepalen van een zorgaanbod op maat van kinderen, jongeren en gezinnen).

Verder zijn ook maatregelen genomen om **het eigen instrumentarium van de Vlaamse overheid verder te ontwikkelen** om de impact van beleidsmaatregelen op de gezondheid van kinderen en jongeren als mede-uitgangspunt te gebruiken. We denken daarbij aan de Quick Scan Duurzame Ontwikkeling, waarbij volksgezondheid expliciet mee werd opgenomen in de sociale pijler en aan de verdere ontwikkeling van het JoKER. Bij de *health impact assessments* die het Agentschap Zorg en Gezondheid uitvoert in het kader van milieueffectenrapportages, wordt bijzondere aandacht besteed aan de impact op gevoelige groepen, zoals kinderen en jongeren.

In de verschillende trajecten die gelopen zijn om een toekomstgericht en breed jeugdbeleid uit te bouwen (het jongerenpact en de voorbereiding van een nieuw JKP), werd voluit de kaart getrokken van **participatie van kinderen en jongeren**, ook op gebied van gezondheid en welbevinden. Het psychisch en sociaal welbevinden van kinderen en jongeren wordt als één van de strategische doelstellingen voor de komende beleidsperiode naar voor geschoven.

Ten slotte werd ook ingezet op een **preventieve aanpak**. Acties rond gehoorschade (help ze niet naar de tuut), overgewicht (Multimove), ethisch en medisch verantwoord sporten en mentale gezondheid (Nok Nok) zijn hiervan enkele voorbeelden. Ook op gebied van gezonde voeding (Eetexpert, Tutti Frutti, de aanschuitafel, weet en eet gezond,...) en gezonde levensstijl (gezondheid scoort) werden tal van acties opgezet. De departementen LNE en Onderwijs en Vorming werkten samen aan een project rond straling op school. Dit resulteerde in een website en een brochure.

In het overzicht van kernindicatoren is er een indicator opgenomen over gezondheid van kinderen en jongeren. Het overzicht van kernindicatoren is terug te vinden in de bijlage.

VJP SD 6 Door een gecoördineerde aanpak nemen institutioneel geweld, kindermishandeling, pesten en zelfdoding af.

De voorbije jaren is er heel wat gebeurd om **de situatie van jongeren in voorzieningen te verbeteren** en verder in overeenstemming te brengen met internationale verplichtingen. Een belangrijk instrument daartoe was het nieuwe decreet Integrale Jeugdhulp en de afstemming ervan met het decreet over de rechtpositie van de minderjarige.

Daarnaast werden inspecties gedaan in gemeenschapsinstellingen en in de Grubbe en werden actieplannen en verbeterplannen opgesteld naar aanleiding van die inspecties. Voor de voorzieningen werd gewerkt aan procedures om beter om te gaan met situaties van grensoverschrijdend gedrag, elke regio van het verwijzersbeleid beschikt sinds 2013 over een uitgeschreven handboek voor agressiebeleid en er zijn aanspreekpunten voor agressiebeleid. Voor deze aanspreekpunten wordt intervisie en vorming georganiseerd en ook voor andere jeugdhulpverleners werd vorming opgezet voor het omgaan met verontrustende situaties.

Op 7 februari 2012 hebben de minister van Onderwijs, de minister van Welzijn, de inrichters van de scholen en de CLB's en het Agentschap Jongerenwelzijn een engagementsverklaring ondertekend met het oog op het optimaliseren van het onderwijsaanbod en het bewaken van de continuïteit van de schoolloopbaan van de jongeren die in de gemeenschapsinstellingen en de gesloten federale centra verblijven. Ook in 2012 werd het geactualiseerde actieplan tegen spijbelen en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag op de Vlaamse Regering gebracht.

Het nieuwe actieplan voor spijbelen en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag verwijst ook naar **pesten** dat onrechtstreeks een impact kan hebben op spijbelgedrag. Cyberpesten vormde een belangrijk aandachtspunt met de actie 'stop cyberpesten' en het charter tegen cyberpesten van Child Focus. Vlaanderen nam in het kader van een veiligere ICT omgeving op scholen ook deel aan een internationaal pilootproject 'e-safety label'. Daarnaast liep het project re:pest en werd ook een publicatie ter beschikking gesteld aan scholen, met als titel: 'Pesten en geweld op school: handleiding voor een daadkrachtig schoolbeleid.'

In 2011 werd zoals gepland het **Vlaamse Forum Kindermishandeling** (VFK) opgericht via een samenwerkingsakkoord tussen de ministers van Welzijn en de minister van Justitie.

In 2012 werd het **Vlaams Actieplan Suïcidepreventie** VAS opgesteld. Het VAS 2012-2020 bestaat uit 5 strategieën:

1. Geestelijke gezondheidsbevordering met betrekking tot het individu en de maatschappij.
2. Suïcidepreventie door laagdrempelige telefonische en online hulp.
3. Bevorderen van deskundigheid en netwerkvorming bij intermediairen.
4. Strategieën voor specifieke risicogroepen.
5. De ontwikkeling en implementatie van aanbevelingen en hulpmiddelen voor de preventie van zelfdoding.

Met betrekking tot jongeren zijn er specifieke initiatieven die op hen gericht zijn in de verschillende strategieën.

In het overzicht van kernindicatoren zijn cijfers terug te vinden over meldingen van kindermisbruik, over pesten en over zelfdoding. De Kernindicatoren vindt u in de bijlage

Ook in het VAK was een specifiek actieterrein over dit thema opgenomen. We verwijzen dan ook naar de rapportage over het VAK actieterrein 4 (p. 30 en volgende) voor een meer gedetailleerd overzicht. Onder meer de engagementsverklaring ter bescherming van de seksuele integriteit van de minderjarige en het protocol kindermishandeling kom daar uitvoerig(er) aan bod.

VJP SD 7 Het aanbod in vrije tijd, onderwijs en welzijn is aangepast aan de noden van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren.

Het nieuwe decreet integrale jeugdhulp voorziet in een uitbreiding van de cliëntvertegenwoordigers in het intersectoraal regionaal overleg jeugdhulp, met leden uit kwetsbare groepen. In de praktijk zien we echter dat dit nog niet zo vlot loopt. Om hier een succes van te maken zullen nog een aantal randvoorwaarden vervuld moeten worden.

In de voorbereiding van de nieuwe decreten jeugdbeleid en in het kader van de subsidiëring van de verenigingen werd regelmatig overleg gepleegd met de verschillende verenigingen die werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren, omdat deze zich vaak **op een kruispunt van verschillende beleidsdomeinen** bevinden. Op basis van het proefproject van de UiTPAS in de pilotregio Aalst keurde de Vlaamse Regering de gefaseerde uitrol hiervan in andere regio's in Vlaanderen goed.

Niet-begeleide minderjarigen vormen een bijzonder aandachtspunt. Er werd een conceptnota goedgekeurd door de Vlaamse Regering, er vonden projecten plaats met middelen van het Europese integratiefonds en er was een interbestuurlijk overleg met de Franse gemeenschap en de federale overheid om te komen tot een samenwerkingsovereenkomst inzake de opvang en begeleiding van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen.

Ook vanuit het VAPH en vanuit het participatiedecreet werden organisaties en initiatieven ondersteund rond inclusief werken en vrijetijdsparticipatie.

Er werd ook gewerkt aan **de deskundigheid van lokale en bovenlokale overheden** wat betreft de verbreding van het aanbod voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. De Vlaamse overheid spoorde lokale besturen aan om de expertise van particuliere initiatieven op een correcte manier te ondersteunen en te verankeren, en om zelf initiatief te nemen waar het particulier initiatief ontbreekt of ontoereikend is. De Vlaamse beleidsprioriteit participatie kansengroepen werd opgenomen in het nieuwe decreet lokaal jeugdbeleid. Ook via het Vlaams Actieplan armoede worden lokale besturen aangesproken om onder meer te werken rond vrijetijdsparticipatie van kinderen en jongere in armoede.

De provinciebesturen behouden een expliciete opdracht in het voeren van een inclusief beleid voor kinderen en jongeren die omwille van hun afkomst, hun thuissituatie, hun fysieke of mentale situatie of hun statuut een groter risico lopen op achterstelling of uitsluiting op een of meerdere levensdomeinen. Deze taak werd geformuleerd in het decreet van 6 juli 2012 houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid.

Via het Participatiedecreet werd Demos vzw ondersteund als kenniscentrum, aanspreekpunt en gangmaker in het vernieuwen en verdiepen van de participatie van maatschappelijk kwetsbare groepen aan cultuur, jeugd en sport.

Vlaanderen heeft ook gericht inspanningen gedaan om **de participatie van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren aan internationale mobiliteitsprogramma's** te verhogen. Dit gebeurde onder meer via (de ontwikkeling van) Erasmus plus, via het actieplan mobiliteit van het departement onderwijs, via de inspanningen van JINT vzw (30% projecten voor jongeren uit kansengroepen), via verschillende mondiale projecten binnen het decreet jeugd- en kinderrechtenbeleid en via het infopunt toegankelijk reizen van Toerisme Vlaanderen.

Verschillende van de kernindicatoren geven ons aanwijzingen over de participatie van kansengroepen. We noemen onder meer indicator 6 (toegang tot gezondheidszorg), indicator 8 (participatie van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren), indicator 9 (sociale participatie in steden) en indicator 10 (schoolse achterstand in het eerste leerjaar).

VJP SD 8 Maatschappelijk kwetsbare kinderen jonger dan 6 jaar hebben meer ontwikkelingskansen.

Vanuit het beleidsdomein Onderwijs is verder gewerkt aan het bevorderen van de kleuterparticipatie. Het **aantal kleuters per leerkracht** is door het nieuwe omkaderingssysteem gedaald in de voorbije jaren. De leerling/leerkracht-ratio was vóór 2011-2012 gemiddeld 17,9 voor het kleuteronderwijs en 17 voor het lager onderwijs. In 2012-2013 daalde deze naar een gemiddelde van 16 voor het kleuteronderwijs en 16,7 voor het lager onderwijs. Elke school kiest wel autonoom hoe de leerlingen in de klassen verdeeld worden.

Er werd ook een doelstelling geformuleerd rond het versterken van de **zorgcoördinatie in het kleuteronderwijs**. Dit gebeurde echter al in uitvoering van CAO VIII in de periode 2008-2010.

In 2013 werd het decreet preventieve gezinsondersteuning goedgekeurd, met de Huizen van het Kind als belangrijke hefboom

Om het informele netwerk van ouders met kinderen jonger dan 6 jaar te versterken werd onder meer gezocht naar manieren om de toegang tot kinderopvang te verhogen. Ook werden over heel

Vlaanderen projecten 'versterking of uitbreiding van de integrale en laagdrempelige preventieve gezinsondersteuning met bruggen naar onderwijs en activering' uitgerold. Verscheidene projecten die geselecteerd werden binnen de projectoproep zetten expliciet in op het uitbreiden en verdiepen van het informeel en formeel netwerk van kwetsbare gezinnen met jonge kinderen. In 2014 worden de middelen voor deze projecten overgeheveld naar de subsidies kinderarmoede van coördinerend minister Lieten, waarmee lokale overheden o.m. projecten preventieve gezinsondersteuning kunnen financieren.

Ten slotte werd ingezet op **het verhogen van speelkansen voor kinderen jonger dan 6 jaar**. Naast de projecten Vitamine G(roen) van de provincie Vlaams-Brabant en het project Multimove, zijn er ook binnen de projectoproep lokale kinderarmoedeprojecten verschillende projecten die hierop inzetten. Goede voorbeelden van deze projecten zijn onder meer terug te vinden in de publicatie 'Elk kind telt', een methodiekenhandboek dat werd uitgegeven in het kader van de aandacht voor kinderarmoede bij lokale actoren.

Op de trefdag Kind in de stad, georganiseerd door Stedenbeleid, werd aandacht besteed aan steden op maat van kinderen en speelmogelijkheden in de stad.

De indicatoren toegang tot gezondheidszorg (indicator 6), schoolse achterstand in het eerste leerjaar (indicator 10) en speelruimte in de wijk (indicator 18) geven een beeld van de ontwikkelingskansen van jonge kinderen. De kernindicatoren zijn te vinden in de bijlage.

VJP SD 9 Steden zijn kindvriendelijker: ze bieden kinderen en jongeren meer ontwikkelingskansen

Om de **structurele werkloosheid in steden** aan te pakken, sloten de Vlaamse Regering en de Vlaamse sociale partners op 17 februari 2012 een loopbaanakkoord af. Het werd geïnitieerd door de minister van Werk, maar is breed gedragen door de Vlaamse Regering. Een belangrijke rol voor het aanpakken van structurele jeugdwerkloosheid ligt echter bij de steden zelf. De VDAB werkte en werkt ondersteunend bij lokale besturen die dit wensten op te nemen.

Er werd deze legislatuur sterk ingezet op **het verhogen en het ontsluiten van expertise omtrent jongeren en stedelijkheid**. Onder meer het JOP besteedde expliciet aandacht aan jongeren in Gent, Antwerpen en Brussel. Anderzijds zal in de stadsmonitor van 2015 ook een kindfocus worden opgenomen. In 2013 werd in Mechelen een colloquium 'Jong in de stad' georganiseerd en de 'Thuis in de stad' studiedag van 2014 werd omgedoopt tot 'kind in de stad' studiedag.

Bij de stadsvernieuwingsprojecten wordt kindvriendelijkheid opgenomen als criterium. De oproep rond originele en innoverende projecten had als thema 'kindvriendelijke stad'. De ministers van cultuur, jeugd en onderwijs maakten daarnaast samen 250.000 vrij voor de ondersteuning van 7 regionale ExpertiseNetwerken CultuurEducatie. Op die manier moeten **kinderen en jongeren in steden meer mogelijkheden vinden tot ontplooiing in de vrije tijd**.

In het overzicht van kernindicatoren in de bijlage vinden we twee interessante indicatoren voor deze strategische doelstelling. Het gaat om indicator 9 (sociale participatie in de steden) en indicator 11 (Jeugdwerkloosheid in de steden)

VJP SD 10 Kinderen en jongeren groeien op in meer leeromgevingen die kwaliteitsvol, divers en inclusief zijn.

Op dit gebied zijn belangrijke stappen vooruit gezet. Onder meer door het verspreiden van goede voorbeelden via Klasse, de organisatie van een rondetafel over diversiteit en een studiedag over vrije tijd van kinderen in armoede, werden scholen, instellingen en organisaties **gesensibiliseerd** rond divers en inclusief werken. Op 15 mei 2014 wordt de publicatie van Demos over **superdiversiteit** in het jeugdwerk Niets meer... dan gelijkheid, voorgesteld. Deze publicatie kijkt voorbij het poneren van 'best-practices' en zet in op het concreet vertalen van nieuwe paradigma's in het diversiteitsdiscours naar het jeugd(werk)beleid.

In november 2014 wordt voor de jeugdsector nog een studiedag georganiseerd over Romajongeren.

In het jeugdwerk werd het platform diversiteit betrokken bij de opmaak van de competentieprofielen in het kader van de herziening van de kadervorming. Er werden projecten opgezet om de instroom in de lerarenopleiding meer divers te maken en ook in de nascholing van leerkrachten wordt aandacht besteed aan competenties om met diversiteit om te gaan. Op die manier werd de **deskundigheid** bij de betrokken sectoren verhoogd en werd zo de **draagkracht** om met diversiteit om te gaan vergroot.

Daarnaast werden een aantal **drempels** die inclusieve leertrajecten in het onderwijs bemoeilijken, weggewerkt. Samen met Enter vzw werd gewerkt aan de integrale toegankelijkheid van schoolinfrastructuur door middel van kennisopbouw, vorming en sensibilisering. Het netwerk tegen armoede lanceerde de brochure 'maak je sterk tegen armoede op school'. In het Vlaams Parlement is op 12 maart 2014 een belangrijke stap gezet om het onderwijs meer inclusief te maken voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Het parlement stemde het **M-decreet**. 'M' staat voor **maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften**

Ten slotte werd de afgelopen jaren ook ingezet op **taalstimuleringsprojecten** in en buiten het onderwijs. 55 Steden en gemeenten deden een beroep op extra middelen voor taalstimuleringsprojecten van kinderen en jongeren in de vrije tijd (vakantieperiodes). Binnen het onderwijs werden de eerste stappen gezet voor de ontwikkeling van een kwaliteitscharter taalstimulerende activiteiten op school.

Een drietal kernindicatoren houden verband met deze strategische doelstelling. Het gaat om de indicatoren 10 (schoolse achterstand in het eerste leerjaar), 12 (kinderen in buitengewoon onderwijs) en 13 (ongekwalificeerde uitstroom). Het overzicht van kernindicatoren is terug te vinden in de bijlage.

VJP SD 11 Er zijn meer 'brede scholen' om kinderen en jongeren maximale kansen te geven om zich op verschillende levensdomeinen volwaardig te ontplooien en om te participeren aan de samenleving.

Het steunpunt diversiteit en leren speelde een belangrijke rol in het sensibiliseren en het ondersteunen van **initiatieven in kader van Brede School. Participatie van kinderen en jongeren** werd daarbij als aandachtspunt naar voor geschoven, onder meer tijdens de studiedag die het steunpunt diversiteit en leren organiseerde in 2012. Ook in Brussel zijn er verschillende 'Brede School' initiatieven. Deze worden voorgesteld op een inspiratiedag op 29 april 2014.

Binnen het decreet lokaal jeugdbeleid en binnen het decreet lokaal cultuurbeleid zijn instrumenten voorhanden om brede scholen op lokaal vlak vorm te geven. Wat betreft de Multi-inzetbaarheid van (school)infrastructuur werden zowel vanuit stedenbeleid als vanuit AGION initiatieven genomen.

VJP SD 12 Kinderen en jongeren hebben meer mediawijsheid.

Er werden verschillende initiatieven genomen om de mediawijsheid van kinderen en jongeren te bevorderen. Hierbij werden niet alleen de kinderen en jongeren zelf, maar ook andere actoren zoals de ouders, actief betrokken. Als belangrijkste initiatieven denken we aan de oprichting van het **kenniscentrum mediawijsheid**, aan de projecten van CANON Cultuurcel en aan de projectsubsidies voor mediaprojecten met bijzondere doelgroepen.

Er werd ook geïnvesteerd in Vlaams en in Europees onderzoek naar mediawijsheid bij kinderen en jongeren en de VRT werd als partner meegenomen door mediawijsheid stevig in de beheersovereenkomst 2012-2016 te verankeren.

Ook op het terrein werden door verschillende organisaties belangrijke initiatieven rond mediawijsheid genomen. Mediaraven, voorheen jeugdwerknet en JAVI tv, gelooft sterk in de samenwerking van kinderen, jongeren en jeugdwerkers om mediacompetenties en mediawijsheid te ontwikkelen.

Via de **jongerenmediadagen** kunnen we de output van jongerenmedia-initiatieven versterken en de band met en input voor Vlaamse media verhogen. Individuele jongeren, jongerenmediaorganisaties en reguliere mediamakers werden er geïnspireerd, gingen in debat aan rondetafels en kregen netwerkkansen.

VJP SD 13 Alle jongeren krijgen kansen om in de vrije tijd competenties te herkennen, te ontwikkelen en/of te laten erkennen.

Op het gebied van competentiegericht werken zijn betekenisvolle stappen gezet de voorbije legislatuur: we denken onder meer aan een gemeenschappelijke taal en een gemeenschappelijk begrippenkader. Zo werd verder geïnvesteerd in de **ontwikkeling en de implementatie van instrumenten en werkvormen voor het herkennen van competenties**. Binnen de jeugdsector is Oscar hiervoor het meest bekende instrument. De Ambrassade zorgt voor de ondersteuning van Oscar.

Bij de hervorming van de kadervorming voor het jeugdwerk, werd competentiegericht werken als één van de uitgangspunten genomen. Daarbij is ook aandacht gegaan naar de afstemming met Oscar.

Naast de Vlaamse instrumenten bestaan er ook Europese instrumenten voor de (h)erkenning van competenties. Er is naar gestreefd om de Vlaamse instrumenten zo goed als mogelijk af te stemmen op de Europese. Vlaanderen heeft ingezet op het voortbestaan van een apart jeugdluik binnen de Europese mobiliteitsprogramma's en heeft daarmee het belang onderstreept van het verwerven van competenties in de vrije tijd. Deelnemers aan het vorige Youth in Action programma en aan het huidige Youth in Action luik binnen het Erasmus + programma, maken gebruik van de Europese Youth Pass om te beschrijven wat ze hebben geleerd. JINT vzw zorgt voor de ondersteuning van Youth Pass in Vlaanderen.

Ook binnen andere beleidsdomeinen (Sport en Onderwijs) was er aandacht voor het competentiegericht werken. In het onderwijs was dit zelfs één van de twee prioritaire nascholings thema's. Dit is een voorbeeld van hoe **leerkrachten, maar ook jeugdwerkers, werkgevers, trajectbegeleiders en ouders worden gesensibiliseerd voor en versterkt in hun kennis over competenties van jongeren.**

Er werd gewerkt aan een **samenvahangende visie over de beleidsdomeinen heen**. Een EVC decreet zal er deze legislatuur niet meer komen, maar er is heel wat voorbereidend werk gebeurd onder de vorm van een discussienota die werd voorgelegd aan de verschillende adviesraden, gevolgd door een ontwerp van decreet.

Instrumenten ontwikkelen en sensibiliseren is één ding, maar er is ook voor gezorgd dat **verkorte leer- of opleidingswegen** mogelijk werden en dat de **toegang tot werk werd vergemakkelijkt**. Het uitvoeringsbesluit rond de beroepskwalificaties is hiervoor zeker belangrijk geweest. Ondertussen zijn er zo'n 88 erkende beroepskwalificaties. Ook binnen de Vlaamse overheid en binnen lokale besturen werden via een omzendbrief EVC trajecten mogelijk gemaakt.

In de lijst van kernindicatoren is een indicator opgenomen rond het gebruik van EVC trajecten (indicator 14) en een indicator rond ervaringsbewijzen (indicator 15). De cijfers en tabellen zijn terug te vinden in de bijlage.

VJP SD 14 De positie van jongeren in het arbeidsproces is versterkt.

Onder deze strategische doelstelling werden enkele doelstellingen geformuleerd over de **vertegenwoordiging van jongeren in bestaande overlegstructuren** en over het aangaan van een **structurele dialoog tussen jongeren en arbeidsmarktactoren**. Het spreekt voor zich dat de overheid zich moeilijk kan inlaten met de interne organisatie van werknemers- of werkgeversorganisaties, al werd de aanwezigheid van jongeren in deze organisaties wel aangekaart door het departement werk. De SERV ging hierover in gesprek met de Vlaamse Jeugdraad.

Vanuit de VDAB werden verschillende initiatieven genomen om in dialoog te gaan met jongeren. Voorbeelden hiervan zijn 'create your digital jobadvisor' en 'roadies' (ism Klasse). Er wordt ook gewerkt aan een jongerenwebsite als onderdeel van de VDAB website en sinds kort is ook een accountmanager jeugd aangesteld, wat op termijn tot meer structurele dialoog met jongeren moet leiden.

Het thema werk was één van de thema's van het Jongerenpact 2020 en werd ook grondig onderzocht in het kader van de omgevingsanalyse voor de opmaak van het nieuwe jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan. Het thema werd door de aanwezigen op het grote prioriteitendebat van 20 september 2013 echter niet naar voor geschoven als één van de prioritaire beleidsuitdagingen voor de aankomende periode. In 2014 zullen jongeren via het project Platform Jonge Werklozen van de zelforganisatie For Youth vzw (Fedactio), in gesprek gaan over hun plaats en hun rol op de arbeidsmarkt. Het project loopt in opdracht van de minister van Jeugd.

Ten slotte werden er heel wat inspanningen geleverd om de transitie naar werk bij jongeren vlotter te laten verlopen. Zowel vanuit Jeugd (via onder meer www.jongerengids.be), vanuit onderwijs (via www.onderwijskiezer.be of de belangstellingsproef I-Prefer ism de CLB's), als vanuit VDAB (met projecten rond www.mijnloopbaan.be) werden concrete acties en (info)campagnes opgezet.

Bijzondere aandacht ging daarbij naar het actieplan STEM, dat jongeren meer moet toeleiden naar (hoog-)technologische beroepen. STEM staat voor science, technology, engineering and mathematics.

VJP SD 15 De (zin voor) creativiteit, innovatie en ondernemen bij jongeren is vergroot.

Zowel vanuit onderwijs, vanuit EWI als vanuit de jeugdsector werd ingezet op **vernieuwende (proef)projecten om creatief en innovatief denken bij kinderen en jongeren te stimuleren**. Via de brugprojecten proberen we de brug te slaan tussen onderwijs en ondernemen. In 2013 lanceerde het agentschap Ondernemen een nieuwe oproep voor brugprojecten ter waarde van 4 miljoen Euro. EWI zette in op sociale innovatie via een projectoproep en opende in 2013 samen met de Verenigde Verenigingen de sociale innovatiefabriek. Binnen de jeugdsector is het project 'Helden van later' één van de voorbeelden van projecten die jongeren aanzetten om op een vernieuwende manier na te denken over maatschappelijke uitdagingen.

Er werd ook gezocht naar **synergiën tussen de ondernemerswereld en de jeugdwereld** om de toegang tot ondernemerschap voor jongeren eenvoudiger te maken. Zo maakten de ministers van Economie en Landbouw, de minister van Werk en de minister van Onderwijs samen een actieplan Ondernemerschapsonderwijs op voor de periode 2011-2014.

Via ESF projecten (zoals Ondernemen Werkt), via de activiteitencoöperaties en via de aanpassing van het DAC decreet (met de mogelijkheid voor jeugdhuizen om tewerkstellingsprojecten op te zetten rond het stimuleren van ondernemerschap bij jongeren), werden concrete initiatieven genomen en ondersteund om het ondernemerschap bij jongeren te vergroten.

Jongeren werden ook beter geïnformeerd over ondernemerschap via prestartersadvies en projecten zoals BRYO (BRight YOung starters). Er wordt nagedacht over de SID-in's van de toekomst om ook daar op een innovatieve manier om te gaan met informatie en advies voor afstuderende jongeren. Ten slotte werden inspanningen gedaan om de administratieve bepalingen, die belemmeren dat jongeren via vrijwilligerswerk ervaring kunnen opdoen met ondernemen, weg te werken. Maar ook na het Vlinderakkoord blijft dit Federale materie.

VJP SD 16 Meer kinderen en jongeren integreren kunst en cultuur in hun dagelijkse leven

Het werk aan **een structureel en geïntegreerd cultuureducatiebeleid** kwam in deze beleidsperiode in een stroomversnelling. Het begon met een veldtekening die de contouren van het cultuureducatieveld in Vlaanderen en Brussel vastlegde. Met de conceptnota 'Groeien in cultuur' werd voor de eerste keer het onderwijs-, jeugd- en cultuurbeleid op elkaar afgestemd. Een van de concrete acties uit het bijhorende actieplan is de ondersteuning van 7 regionale expertisenetwerken cultuureducatie (ENCE).

Met Uit met Vlieg (een cultuurdatabank voor kinderen) en Supervlieg (laagdrempelige kinderkunstenfestivals) ging Cultuurnet samen met een aantal andere partners méér kinderen warm maken voor kunst en cultuur. Ook de VRT deed haar duit in het zakje via 'Mijn Kunst is Top', wat veel meer was dan een TV programma op Ketnet, omdat er ook afgeleide producten zoals de Mijn Kunst is Top –ateliers of de Mijn Kunst is Top –dag uit voortkwamen. Ten slotte was er de Kunstendag voor Kinderen, waarbij kinderen en hun ouders de kans krijgen om te proeven van het ruime kunstenaanbod in Vlaanderen.

Met een rondetafel Diversiteit, de ondersteuning van Demos en Uit de Marge én het traject interculturaliseren gaat de Vlaamse overheid resoluut voor **een aanpak die kansen geeft aan alle kinderen en jongeren in het hele jeugdwerk**. Het Steunpunt Jeugd zette een traject rond interculturaliseren op en de expertisegroep Cultuur & Cultuureducatie van de Ambrassade heeft plannen om hierrond in 2014 te werken. Bepaalde ENCE's zoals Lasso nemen het thema expliciet op in hun werking: zo zet Lasso in Brussel een vormingstraject op rond het inschakelen van kwetsbare vrijwilligers in een culturele organisatie. Met JES werd een vormingstraject opgezet rond cultuurbemiddeling op maat van Brusselse jongeren.

Niettegenstaande er veel inspanningen geleverd worden om zoveel mogelijk kinderen en jongeren te laten participeren aan cultuur, blijft een participatieve aanpak waarbij kinderen en jongeren zelf mee vorm geven aan het aanbod nog vaak achterwege, met name in de kunsten. Jeugdorganisaties en jeugddiensten hebben hierin wel ervaring opgebouwd. In 2013 werd door De Ambrassade een participatief traject opgezet over kinderen, kunst en cultuur en wat hen 'goesting' doet geven. Begin 2014 ging Museum M in zee met Mooss (met steun van Cera) voor een project 'Publiek aan zet'. Het museum onderzoekt wat voor impact het heeft om haar eigen publiek tot mede-curator te maken van een tentoonstelling.

Wat het lokale niveau betreft, is het afwachten wat de implementatie van het nieuwe planlastdecreet met zich mee zal brengen. Op de inspiratiedag voor Lokaal Cultuureducatiebeleid kregen lokale praktijkwerkers en beleids mensen inzicht in de kansen die de nieuwe BBC/geïntegreerde, meerjarige beleidsplanning biedt op gebied van participatie. Participatie is alvast een prioriteit in het nieuwe decreet Lokaal Cultuurbeleid.

In de bijlage is een overzicht van kernindicatoren opgenomen. Twee ervan houden verband met strategische doelstelling 16. Het gaat om de indicatoren 7, sociale participatie – diverse participatievormen en indicator 8 over de participatie van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren.

VJP SD 17 Jeugdcultuur krijgt meer ruimte en ondersteuning

In het jeugdbeleidsplan 2010-2014 zetten we in op **bereikbare en toegankelijke infrastructuur en de ondersteuning van jongeren** om creatief bezig te zijn en te experimenteren. Een grote verantwoordelijkheid hiervoor ligt op het lokale niveau. Vandaar **dat cultuur en jeugdcultuur nog steeds een prioriteit zijn voor het lokale jeugd beleid**. Ook de provincies en het stedenfonds kunnen voor deze thema's een belangrijke ondersteuning of impuls bieden.

In opdracht van de afdeling Jeugd en de provincie Vlaams-Brabant organiseerden Vitamine C, Demos & JINT een succesvolle inspiratiedag: 'Vrijhavens. Over ruimte voor jong cultureel verzet'. Zowel met grote internationale voorbeelden als kleine lokale voorbeelden werden beleidsmakers op Vlaams, provinciaal en lokaal niveau, zowel als cultuuractoren en jeugdwerkers geïnspireerd. Jeugdculturele zones kwamen ook aan bod op de 'Jong in de stad' studiedag van de afdeling Jeugd en zijn het onderwerp van een publicatie die Demos in 2014 verspreidt.

Het voeren van een impulsbeleid ter **ondersteuning van jong artistiek talent** is doorheen de interne staats hervorming een opdracht gebleven van de provinciebesturen. Deze opdracht werd verder verfijnd in de bestuursakkoorden die de Vlaamse Regering afsloot met de provinciebesturen in 2013. Door de fusie van de kunststeunpunten (BAM, MCV en VTi) zal het voor jonge kunstenaars alvast eenvoudiger worden: zij kunnen zich voortaan richten tot één steunpunt. Binnen onderwijs werd werk gemaakt van een topcultuurstatuut (naar analogie met het topsportstatuut) en van kunstenaars in de klas.

Ten slotte ging ook veel aandacht naar de **beeldvorming rond jeugdcultuur**. Het jongerenmedianetwerk, de prioriteit jeugdcultuur binnen het lokale jeugdbeleid en de nieuwe beheersovereenkomst met de VRT zijn hiervoor de belangrijkste instrumenten.

Indicatoren 16 (overdekte jeugdruimte in de wijk) en 17 (open jeugdruimte in de wijk) geven een beeld van deze strategische doelstelling. De indicatoren en de bijhorende cijfers en tabellen zijn terug te vinden in de bijlage.

VJP SD 18 Er is meer kwaliteitsvolle, specifieke ruimte afgestemd op de noden van kinderen, jongeren en hun verenigingen.

Het Groenboek 'Vlaanderen in 2050: mensenmaat in een metropool?' is een eerste aanzet rond een bredere visie op ruimte. Het groenboek pleit voor een doordacht ruimtegebruik waarbij meervoudig gebruik en creatieve oplossingen tegemoet moeten komen aan de specifieke noden van de verschillende doelgroepen.

Er werd ook ingezet op voldoende veilige, duurzame en toegankelijke infrastructuur voor kinderen, jongeren en hun verenigingen. Brandveiligheid van jeugdinfrastructuur was tot 2013 één van de prioriteiten voor het lokale jeugdbeleid. De Vlaams Bouwmeester van zijn kant blijft continu inzetten op het ondersteunen van publieke bouwheren in het creëren van duurzame en toegankelijke infrastructuur. Via de prioriteit 'jeugdwerk ondersteunen', die ook in 2014-2019 prioriteit blijft voor het lokale jeugdbeleid, worden lokale besturen alvast aangemoedigd om jeugdverenigingen ook op vlak van infrastructuur te ondersteunen. Kindvriendelijkheid is daarnaast ook een belangrijk criterium (geworden) bij het beoordelen van stadsvernieuwingsprojecten.

Op gebied van jeugdverblijfscentra zijn verdere inspanningen gebeurd om de 'zonevreemde jeugdverblijfscentra' aan te pakken (communicatie naar de gemeentebesturen, sensibiliseren van de uitbaters) en om jeugdverblijfscentra beter te ontsluiten. Wat dat laatste betreft, is er overleg geweest met het departement Mobiliteit en Openbare Werken, maar er werd onvoldoende gemeenschappelijk draagvlak gevonden om concrete (proef)projecten uit te werken.

In de loop van 2012 en 2013 werd door Toerisme het project 'jeugd' gerealiseerd. Daarbij werd de capaciteit, de spreiding en de diversiteit van jeugdlogies duidelijk in kaart gebracht. Daaruit bleek dat de capaciteit van jeugdlogies voldoende is, met voor sommige types en regio's een risico op overcapaciteit. Creativiteit is nodig om hiaten tijdens piekperiodes (grote kampplaatsen met tentengrond) op te vangen, recreatief medegebruik kan soms een oplossing bieden. Tussen Vlaams minister voor Jeugd Pascal Smet en Waals minister Paul Furlan werd een intentieverklaring getekend voor het stimuleren van een positief kampklimaat in Vlaanderen en Wallonië.

Een drietal indicatoren vertellen ons iets meer over strategische doelstelling 18. Het gaat over een indicator over overdekte jeugdruimte in de wijk (indicator 16) en een indicator over open jeugdruimte in de wijk (indicator 17) en een indicator over speelruimte in de wijk (indicator 18). Het overzicht is opgenomen in de bijlage.

VJP SD 19 Kinderen en jongeren zijn een vanzelfsprekende actor in de publieke ruimte

Kind en Samenleving en de Ambrassade maken deel uit van het partnerforum dat is opgericht bij de ontwikkeling van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Ze waren ook lid van de werkgroepen voor de opmaak van het witboek Ruimte Vlaanderen. In de verdere operationalisering van het witboek wordt benadrukt dat het belangrijk is vorming te voorzien rond het belang van **participatie van kinderen en jongeren in planprocessen** en de toepassing ervan. Kindvriendelijkheid was één van drie focussen van de oproep voor originele en innoverende projecten van stedenbeleid.

Via projecten als 'Hangman', 'Goe gespeeld' en de 'buitenspeeldag' werd de aandacht gevestigd op de plek van kinderen en jongeren in de publieke ruimte en hun recht op spelen. De recente (uitwassen van) de GAS-wetgeving tonen echter aan dat hier nog wat werk op de plank ligt, al werd deze wetgeving ook aangegrepen door de jeugdsector om **de tolerantie ten aanzien van kinderen en jongeren in de publieke ruimte** extra onder de aandacht te brengen.

Er werd ook naar gestreefd om de **autonomie van kinderen en jongeren op het vlak van mobiliteit** te verhogen. Naast de verankering van het STOP principe in het Vlaams mobiliteitsbeleid en het sluiten van akkoorden met de Lijn op gebied van leerlingenvervoer, is hier weinig rond gebeurd. Dit thema werd dan ook opnieuw naar voor geschoven door de aanwezigen op het grote prioriteitendebat om in de komende beleidsperiode prioritair werk van te maken.

Uit het overzicht van kernindicatoren dat in de bijlage is opgenomen, halen we een drietal indicatoren die ons iets kunnen leren over deze strategische doelstelling. Het gaat om indicator 17 (open jeugdruimte in de wijk), indicator 18 (speelruimte in de wijk) en indicator 19 (vervoerswijze woon-schoolverkeer).

VJP SD 20 Meer kinderen en jongeren groeien op in een goede woning en een duurzame woonomgeving.

Eén van de operationele doelstellingen was om **de toegankelijkheid van de reguliere en de sociale woningmarkt te verhogen** voor jongvolwassenen en minderjarigen. Op basis van de gerapporteerde acties is het moeilijk om vast te stellen of deze doelstelling zijn doel heeft bereikt. In alle geval is info over wonen één van de rubrieken die aan bod komen in de jongerengidsen die verspreid worden via de scholen en via jongerengids.be. In het kader van de experimentoproep Wonen-Welzijn werden in 2011 ook 11 projecten goedgekeurd waarbij de samenwerking tussen sociale huisvesting en de welzijnssector centraal staat.

Het jeugdbeleidsplan vroeg ook aandacht voor **de situatie van gezinnen met kinderen**. Het politiek overleg rond het kaderbesluit sociaal wonen is opgestart. Een aantal wijzigingen in de regelgeving moeten hieraan tegemoet komen.

In 2011 werd het decreet Grond- en Pandenbeleid gewijzigd. Deze wijziging wil het bereiken van de doelstellingen realistischer maken. Door de wijziging van het sociale huurbesluit is een kind dat niet gedomicilieerd is bij de sociale huurder, maar er regelmatig verblijft, evenwaardig aan een kind dat er wel gedomicilieerd is. In 2013 werd het Procedurebesluit Wonen goedgekeurd. Dit zorgt ervoor dat bij de bespreking van projecten op het lokaal woonoverleg de verhouding met de lokale woonbehoeften en de wachtlijsten in de gemeente bekeken moeten worden. Dit biedt de mogelijkheid om een eventueel tekort aan gezinswoningen aan te pakken. Ten slotte is ook de Vlaamse Wooncode en het Kamerdecreet gewijzigd, waarbij het instrument van herstellvordering van de wooninspecteur is verstevigd en geoptimaliseerd. De woning moet voldoen aan minimale kwaliteitseisen of herbestemd of gesloopt worden.

Kindvriendelijke steden kregen veel aandacht de voorbije periode. Kindvriendelijkheid is sinds 2011 één van de criteria bij de beoordeling van stadsvernieuwingsprojecten, het Stedenfonds blijft een belangrijke hefboom voor kindvriendelijkheid en tijdens de 'Thuis in de stad' studiedag, met de uitreiking van de Thuis in de stad prijs, was kindvriendelijkheid in 2014 het centrale thema. Ook in de stadsmonitor zal in de toekomst meer aandacht gaan naar kindvriendelijkheid. Onder impuls van de VVJ wordt het netwerk kindvriendelijke steden nieuw leven ingeblazen.

Steden en gemeenten kunnen ook een label 'kindvriendelijke gemeente' halen. Gemeenten die het label willen halen, kunnen op eigen houtje het traject afleggen en het portfolio voorleggen aan de jury. Of ze kunnen de ondersteuning inroepen van VVJ voor de begeleiding van het volledige traject of een onderdeel ervan. UNICEF, Demos, het Europees Netwerk Kindvriendelijke Steden, Hogeschool Gent en een expert lokaal jeugd- en kinderrechtenbeleid vormen de jury van deskundigen die het portfolio beoordeelt. Krijgt de stad of gemeente het label, dan is dat zes jaar geldig.

In de JOP-monitor werden een aantal vragen opgenomen over materiële deprivatie en over de buurt waarin jongeren leven. Specifieke vragen over woonkwaliteit werden niet opgenomen. Meer **informatie over de woonsituatie van kinderen** is ondertussen wel beschikbaar in onder meer de armoedemonitor. Ook in de woonsurvey waarvan de resultaten in 2014 bekend gemaakt worden zit materiaal dat ons meer informatie kan geven over de woonkwaliteit van kinderen. De relatie met welbevinden kan in het JOP wel onderzocht worden, maar niet bij het andere materiaal (armoedemonitor en woonsurvey).

Ten slotte ging er ook aandacht naar **(bespeelbare) groene ruimte in de woonomgeving**. Via projecten als 'groen speelweefsel' en 'speelgroen' werden concrete terreinrealisaties voltooid. Een overzicht van praktijkvoorbeelden is opgenomen in het boek Publieke Ruimte en is raadpleegbaar via de website van het Agentschap voor Natuur en Bos. Daarnaast worden er continu nieuwe speelzones in bossen en natuureservaten afgebakend via de opmaak van toegankelijkheidsregelingen. Tijdens de zomervakantie van 2013 werden er ook door het Agentschap voor Natuur en Bos 3732 ha aan tijdelijke speelzones afgebakend in de onmiddellijke omgeving van de kamphuizen.

Er is één indicator opgenomen over wonen in het overzicht van kernindicatoren in de bijlage. Het gaat om indicator 20: kinderen en jongeren in een gebrekkige woonomgeving.

VJP SD 21 Kinderen en jongeren kunnen zich gemakkelijker verenigen door een vereenvoudiging van de regelgeving en een verlaging van de administratieve last.

Voor de lokale besturen heeft de **implementatie van het planlastdecreet** een enorme invloed gehad. Wat dit betekent voor het lokale jeugdbeleid zal blijken eens de screening van de verschillende plannen is afgerond.

Via verschillende vormingen en publicaties, zoals het handboek lokaal jeugdbeleid, de vormingen van VVJ of de brochure Regulitis die in opdracht van de Minister van Jeugd gerealiseerd werd door de Ambassade, **worden verschillende overheden (van lokaal tot federaal) bewust gemaakt van de impact van hun regelgeving** op kinderen, jongeren en hun verenigingen. Dit werd ondersteund door de minister van Jeugd, die een brief schreef naar zijn collega ministers over vermindering van de administratieve lasten voor jeugdverenigingen. Dit werd ook als mededeling geagendeerd op de Vlaamse Regering van 5 juli 2013. De publicatie Regulitis werd verspreid naar de ministers van de Vlaamse en de federale regering en naar de administraties.

Bijzondere aandacht was er ook voor **het recht van kinderen en jongeren om te participeren aan vrijetijdsinitiatieven**, ongeacht hun statuut. Door een gerichte aanpak in een werkgroep werd de aansluitingsproblematiek en de verzekering van jonge asielzoekers en niet begeleide minderjarigen in de sport uitgeklaard. Wat betreft het overleg op het federale niveau i.v.m. werkloze vrijwilligers, visa en buitenlandse vrijwilligers, werd geen vooruitgang geboekt.

De indicatoren 7 (sociale participatie – diverse participatievormen) en 8 (participatie van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren) houden hiermee verband. Het overzicht van de indicatoren met bijhorende cijfers en tabellen is terug te vinden in de bijlage.

VJP SD 22 Er is meer maatschappelijk engagement voor kinderen en jongeren.

In het jeugdbeleidsplan werd vooropgesteld dat de **condities om maatschappelijk engagement op te nemen** in verschillende ondersteunings- en hulpvormen verbeterd zouden worden en **dat burgers aangemoedigd zouden worden om verantwoordelijkheid op te nemen** ten aanzien van kinderen en jongeren.

De aandacht voor maatschappelijk engagement groeide, zowel in het integratiebeleid waar aandacht besteed wordt aan taalstimulering en oefenmogelijkheden in informele en niet-formele leercontexten, als in het **nieuwe decreet integrale jeugdhulp**, waar de vermaatschappelijking van de zorg als een belangrijke doelstelling naar voor geschoven wordt.

In het kader van vermaatschappelijking werd vanuit de jeugdhulpverlening ingezet op het versterken en zich eigen maken van een aantal krachtgerichte methodieken, zoals onder andere de Eigen Kracht Conferenties, Persoonlijke Toekomstplanning, het Columbusproject en Signs of Safety. Deze krachtgerichte methodieken hebben gemeen dat ze vanuit de context van een jongere zoeken naar verantwoordelijkheid en inzet, wat vertaald werd in een plan van aanpak en engagement door de betrokken context. De dag van de Jeugdzorg 2012 stond in teken van de vermaatschappelijking van de zorg voor jongeren en kinderen.

In het uitvoeringsbesluit m.b.t. de integrale jeugdhulp werd de keuze van pleegzorg als eerste te overwegen optie bij uithuisplaatsing meegenomen.

Sinds 1 januari 2012 loopt het project Multifunctionele centra (MFC) in de sector voor Personen met een Handicap. Tien MPI's (semi-internaat en internaat) met ongeveer een derde van de totale capaciteit in de sector in Vlaanderen, hervormen hun hoofdzakelijk residentiële of semi-residentiële werking in de richting van een MFC. Alle beschikbare middelen worden op een flexibele wijze ingezet, waarbij het accent verschuift van hulpverlening in de voorziening, naar hulpverlening in het gezin van het kind of de jongere met een handicap.

In het kader van ViA wordt er, in samenwerking met de Verenigde Verenigingen, jaarlijks een prijs voor het vrijwilligerswerk uitgereikt, maar die is niet specifiek gericht op kinderen en jongeren. Met het Internationale Jaar van de Vrijwilliger, projecten van school- en jeugdleden en het Boost it! event (in samenwerking met Zuid-Afrika) wordt vrijwillige inzet van en voor kinderen en jongeren wel steeds nadrukkelijker in de kijker gezet.

Uit het overzicht van kernindicatoren in de bijlage halen we één indicator die verband houdt met deze doelstelling, namelijk indicator 21 over het aantal kinderen in pleeggezinnen.

VJP SD 23 Er is meer maatschappelijke waardering voor engagementen van kinderen en jongeren.

De engagementen van kinderen en jongeren werden, waar mogelijk, in de kijker gezet. De VRT maakte hier werk van via het project 'de 327' en via de samenwerking met Zuidag op televisie. Enkele radionetten lanceerden nieuwe succesvolle events waarbij de luisteraars de radio letterlijk mee maakten.

De minister van Jeugd ondersteunde in 2011, het Jaar van de Vrijwilliger, de Fundagen van Karuur en de Vlaamse Scholierenkoepel, waarmee expliciet het engagement van leerlingen in en buiten de school in de kijker werd gezet. JINT vzw plaatst via verschillende kanalen jongeren in de kijker die een internationaal engagement op zich nemen.

Eind 2013 presenteerde de Ambrassade de tool 'jeugdwerk ontwikkel-t' voor de jeugdsector, waarmee een inhoudelijk debat over de functies van het jeugdwerk op gang wordt gebracht. Ook de rol van jonge vrijwilligers in de samenleving wordt erin uitgewerkt.

Er werd ook aandacht besteed aan het **uitwisselen van expertise over de werkvormen en technieken die engagement mogelijk maken**. Internationale uitwisseling is hiervoor een krachtig instrument. Via verschillende bilaterale akkoorden met andere landen, via de deelname aan peer-learning seminars en via het opnemen van jongeren en jeugdwerkers in officiële delegaties voor internationale fora, maakt de Vlaamse overheid hier actief werk van. Daarnaast is er nog het Europese programma Youth in Action waarin verschillende activiteiten werden opgezet of gesubsidieerd om expertise-uitwisseling en capaciteitsopbouw tussen jeugdwerkers en jeugdorganisaties te bevorderen.

Op Vlaams niveau behoort deze expertise-opbouw en uitwisseling tot de kerntaken van de Ambrassade en van het Steunpunt Vrijwilligerswerk. Via het vernieuwde decreet houdende een Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleid krijgt ook de jeugdsector zelf de kans om met projectmiddelen vernieuwend onderzoek uit te voeren. In 2013 en 2014 werd deze oproep echter niet gelanceerd.

De indicatoren 7 (sociale participatie – diverse participatievormen) en 8 (participatie van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren) uit het overzicht van kernindicatoren in de bijlage, vertellen ons iets meer over deze strategische doelstelling

VJP SD 24 We willen kinderen en jongeren stimuleren tot en ondersteunen bij een duurzame levensstijl en een betrokkenheid op mondiale thema's.

Via deelname aan Europese (uitwisselings)programma's of door Europese thema's in te zetten op het Vlaamse niveau (bv. Europees jaar van de vrijwilliger), wordt **de blik van kinderen en jongeren op Europese, internationale en mondiale thema's aangescherpt**. Hierbij ging zeker ook aandacht naar internationale mobiliteit voor kinderen en jongeren met een beperking en maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. Via verschillende kanalen zet JINT vzw systematisch jongeren in de kijker die zich op het internationale pad begeven.

Wat **concrete projecten** betreft, werd de regelgeving voor de subsidiëring van mondiale jongerenprojecten vereenvoudigd en vond er een overleggroep plaats met vertegenwoordigers van de afdeling Jeugd, VVJ, Steunpunt Jeugd, Vlaamse Jeugdraad, Globelink en JINT om afspraken voor een actieplan duurzame ontwikkeling voor de jeugdsector te maken. De Vlaamse klimaatcampagne voor

het jeugdwerk werd niet gelanceerd. Het thema werd daarentegen steeds meer opgepikt in de jeugdsector en kwam als een van de 10 prioritaire beleidsuitdagingen uit het Groteprioriteitendebat. Concreet wil dit zeggen dat duurzaamheid en ecologie als één van de 10 prioritaire doelstellingen naar voor zal worden geschoven voor het volgende jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan.

In 2011 was er de lancering van de oproep “Managers van Diversiteit”. Deze focust op 'Samen Inburgeren', een methodiek die ook toepasbaar is op kinderen en jongeren. Van de 37 geselecteerde projecten focussen er drie exclusief op kinderen en jongeren. De methodiek wordt in 2014 geëvalueerd.

De komende jaren zou meer mogen worden ingezet op concrete acties om de competenties van kinderen en jongeren op gebied van duurzame ontwikkeling te verhogen.

Vlaams Actieplan Kinderrechten 2011-2014

VAK 1 Coördinatie en indicatoren

De Vlaamse overheid voerde ook de voorbije regeerperiode een gecoördineerd Vlaams kinderrechtenbeleid. Ze heeft de bestaande **coördinatie-instrumenten** zo efficiënt mogelijk ingezet.

Met het decreet van 20 januari 2012 werd de decretale verankering van de bestaande instrumenten voor de toetsing van beleidsmaatregelen ten aanzien van kinderen en jongeren, bevestigd. Binnen dat decreet worden ook het kenniscentrum Kinderrechten en de Kinderrechtencoalitie ondersteund.

De minister van Jeugd en Kinderrechten heeft consequent de kaart van kinderen, jongeren en kinderrechten getrokken. Hij heeft zijn collega-ministers aangesproken op hun verantwoordelijkheid bij de uitvoering van het kinderrechtenbeleid. Hij vroeg hen jaarlijks om de acties uit het VJP en VAK een plaats te geven in de beleidsbrieven en bezorgde daarbij ook systematisch de overzichtstabel van de knelpunten uit de jaarverslagen van het Kinderrechtencommissariaat. Via het VAK wordt ook de implementatie van de slotbeschouwingen gemonitord. De Kinderrechtencoalitie publiceert sinds 2013 een overzicht van de opvolging van de aanbevelingen uit het alternatief rapport van de NGO's op haar website.

De voorbije regeerperiode werd een opdracht toegewezen aan Prof. Jaap Doek en de Universiteit Leiden tot opmaak van een Veldtekening van het middenveld Kinderrechten in Vlaanderen. Het onderzoek werd afgerond op 30 april 2012. In februari 2013 hield het Vlaams Parlement een hoorzitting met de onderzoekers en nam het een resolutie aan.

De **reflectiegroep** Jeugd- en kinderrechtenbeleid fungeerde meer en meer als platform voor overleg, beleidsvoorbereiding en uitwisseling van goede voorbeelden en expertise tussen aanspreekpunten en middenveld. Er werden themavergaderingen georganiseerd over onder meer kinderrechteneducatie, onderzoek, JoKER en de beleidsuitdagingen m.b.t. kinderen en jongeren 2014-2019.

Op 5 juli 2013 besliste de Vlaamse Regering haar goedkeuring te hechten aan een nieuwe lijst van entiteiten die gevraagd werden om een aanspreekpunt jeugd- en kinderrechtenbeleid aan te wijzen. Er werd vorming georganiseerd en een nieuwe handleiding gemaakt waarin het mandaat en het profiel van een aanspreekpunt concreet worden gemaakt.

Hiernaast ziet de Vlaamse overheid er via het instrument JoKER op toe dat haar wetgeving en administratieve regelingen overeenkomen met de bepalingen en **principes van het IVRK**.

Op vraag van de afdeling Jeugd (AJ) voerde KEKI een evaluatie uit van het JoKER (maart 2012) met een online bevraging, focusgroepen, een expertmeeting en als besluit een beleidsadvies. De evaluatie bracht een basisspanning aan het licht tussen 'mainstreamen' en ervoor zorgen dat de eigenheid van een jeugd- en kinderrechtenperspectief niet verloren gaat. Het JoKER werd geïntegreerd in de (nieuwe) RIA-documenten (RIA-omzendbrief, -sjabloon, -leidraad en - checklist), de consultatiecode, de regelgevingsagenda, het stroomschema voor de opmaak van regelgeving en de Quick Scan Duurzame Ontwikkeling. De regelgevingsagenda laat toe zicht te krijgen op de geplande regelgeving, de mogelijke effecten op jongeren en de intentie een RIA/ JoKER op te maken. Verdere acties zijn gepland.

In overleg met De Gezinsbond werden de mogelijkheden van een kindnorm verder verkend.

Er werd onderzocht of het mogelijk is om de **budgetten** die besteed worden aan de verbetering van de positie van kinderen in beeld te brengen. Maar het werd al snel duidelijk dat deze vraag niet eenvoudig te beantwoorden is. Hoe ver gaan we bij het in kaart brengen: werkingskosten of ook personeelskosten? Projectmatige en structurele kosten? Op vraag van de Vlaamse overheid, stelde de

NCRK een reflectienota op rond "Child budgeting" (TJK 2014/ 1). Het V.N.-Kinderrechtencomité drukt sinds enkele jaren zijn bezorgdheid uit over het ontbreken van enige indicatie over hoe de budgetten van de verdragsstaten evolueren in materies die minderjarigen aanbelangen. Het Comité blijft helaas evenwel uiterst vaag over de wijze waarop deze oefening concreet aangepakt kan worden. Vanuit de brede visie op kinderrechten die de Vlaamse overheid promoot, riskeert een overzicht van de budgetten van belang voor minderjarigen bijna gelijk te staan aan de gehele Vlaamse begroting...

Op voorstel van de Vlaamse minister-president en de Vlaamse minister van Jeugd bevoegd voor de coördinatie van het kinderrechtenbeleid, heeft de Vlaamse Regering het **klachtenprotocol** bij het kinderrechtenverdrag goedgekeurd, ingestemd met de interstatelijke procedure en uitdrukkelijk haar akkoord bevestigd met de onderzoeksprocedure. Op een interministeriële conferentie buitenlands beleid en binnen de NCRK heeft de Vlaamse overheid ook herhaaldelijk gepleit voor een snelle ratificatie en uitvoering door België.

Het departement Internationaal Vlaanderen zorgde voor een Beleidsdocument Mensenrechten, en coördineerde de rapportage vanuit Vlaanderen over het verdrag inzake personen met een handicap. Aan de NCRK-werkgroep m.b.t. rapportage handicap hebben Gelijke Kansen Vlaanderen en het VAPH deelgenomen.

Met betrekking tot de interpretatieve verklaringen betreffende de artikels 2 (non-discriminatiebeginsel) en 40 (jeugdcriminaliteit) van het Verdrag en het voorbehoud dat België hierbij fomuleerde, heeft de Vlaamse overheid (Jeugd i.s.m. internationaal Vlaanderen) wel degelijk aan de federale collega's voorgesteld om dit in te trekken. Maar, aangezien de federale overheid niet akkoord was, werden de verklaringen niet ingetrokken.

De Vlaamse overheid werkt mee om van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind (**NCRK**) een efficiënt coördinatieorgaan te maken op het vlak van kinderrechten.

De Vlaamse overheid heeft er mee op aangedrongen dat de NCRK als nationaal coördinatieorgaan extern geëvalueerd werd. Op basis van de onderzoeksresultaten werd beslist om de NCRK te hervormen op basis van een splitsing tussen de regeringstaken enerzijds en de adviserende en expertisetaken anderzijds. Verder werd beslist tot de vacantverklaring van de functie van voorzitter.

Binnen de NCRK zelf werd werk gemaakt van een sjabloon voor het volgende periodiek rapport (2017). Het sjabloon houdt rekening met geldende richtlijnen en slotbeschouwingen. Overheden met een actieplan kunnen hun opvolgingsrapport rechtstreeks aan de NCRK bezorgen. Zo wordt de gevraagde verbinding tussen de Vlaamse en de periodieke rapportage gewaarborgd.

Mede op aandringen van de Vlaamse vertegenwoordigers stelde het secretariaat van de NCRK begin 2013 voor de eerste keer een beleidsplan op. Dit plan moet een verantwoording bieden voor de middelen die de NCRK vraagt en duidelijkheid scheppen over de opvolging van het Wereldactieplan voor kinderen. De Vlaamse overheid heeft haar bijdrage, nl. een vierde van de NCRK-begroting, overeenkomstig het samenwerkingsakkoord steeds bijgedragen.

De coördinerende administratie Jeugd heeft een beroep gedaan op het Kenniscentrum Kinderrechten om het Vlaamse kinderrechtenbeleid een wetenschappelijke basis te geven. Beleidsadvies werd gevraagd in het kader van de hoorzitting VAK, de strategie kinderrechten van de Raad van Europa, de evaluatie JoKER, het overzicht van Europese en internationale beleidsagenda's voor kinderen, jeugd en kinderrechten, de omgevingsanalyse ter voorbereiding van het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (2015-2019) en het voorzitterschap van de Raad van Europa (25 jaar kinderrechten/ belang van het kind). Met het decreet van 20 januari 2012 werd een wettelijk kader gecreëerd voor de subsidiëring van de Kinderrechtencoalitie als koepelorganisatie van niet-gouvernementele organisaties voor de voorbereiding, redactie en verspreiding van een rapport over

de wijze waarop in Vlaanderen invulling gegeven wordt aan de rechten van het kind. Een subsidieovereenkomst werd afgesloten voor de beleidsperiode 2014-2017.

De coördinerende administratie Jeugd werkte in samenwerking met een klankbordgroep van vertegenwoordigers van de beleidsdomeinen (DAR/ Studiedienst VR, dep. WVG, Kind en Gezin, dep. OV), de NCRK en van het middenveld (Ambrassade, Kinderrechtencoalitie, Gezinsbond, KEKI en UNICEF), aan een **basisset van kernindicatoren kinderrechten** op Vlaams niveau (een Vlaamse Kinderrechtenmonitor), waarbij in de mate van het mogelijke wordt rekening gehouden met de afspraken gemaakt in het kader van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind (NCRK). De kinderrechtenmonitor zal bestaan uit drie grote onderdelen: indicatorenset (start 2014), verdiepingsstudies (start 2014) en een lokaal luik (start 2015/2016 - te bekijken met cijferboek lokaal én resultaten belevingsonderzoek kindvriendelijke steden). Centraal in het presenteren van al dit materiaal staan twee instrumenten: een website (www.kinderrechtenmonitor.be) en een rapport.

Zowel in de indicatoren van het VJP/VAK als in de kinderrechtenmonitor wordt waar mogelijk opgesplitst om meer gedifferentieerde informatie te krijgen naar leeftijd en geslacht. Bij de kinderrechtenmonitor kijken we daarnaast ook naar indicatoren van socio-economische status, de (vreemde) herkomst van kinderen, of ze in een één of tweeouder gezin opgroeien. Waar mogelijk hebben we ook aandacht voor kinderen met een handicap.

Verder wordt meegewerkt aan de uitwerking van **nationale indicatoren** kinderrechten door de NCRK.

De NCRK bezorgde in juli 2011 een eerste overzicht van wat voorhanden is aan indicatoren kinder(recht)en, pas in het najaar 2013 heeft de NCRK de werkzaamheden rond nationale indicatoren kinderrechten hervat. In april 2014 wordt een voorbereidend seminarie over de nationale indicatoren kinderrechten met focus op gezondheid georganiseerd. Verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid nemen hieraan deel.

Het Kinderrechtencommissariaat, KeKi en de Vereniging voor de Verenigde Naties (VVN) organiseerden op 13 december 2012 een gesmaakte studienamiddag over monitoring in Vlaanderen: 'Kinderrechten kwantitatief en kwalitatief benaderd'.

Zoals vooropgesteld heeft de Vlaamse overheid aangaande kinderrechten ook **internationaal** samengewerkt. De opvolging van de resultaten van het Belgische EU - voorzitterschap in 2010 was een permanent aandachtspunt voor de Vlaamse vertegenwoordigers binnen de opeenvolgende voorzitterschappen. Het EU-verslagboek Jeugd en het eindrapport "Europe de l' Enfance" werd onder Hongaars EU-voorzitterschap voorgesteld op de Europese fora. KeKi maakte in 2012 en 2014 een actualisatie van de stand van zaken van de Europese en internationale beleidsagenda's naar kinderen, jeugd en kinderrechten. Naast de informele groep "Europe de l' Enfance" en het netwerk van observatoria voor kinderbeleid ChildONEurope deelde de Vlaamse overheid (Jeugd) haar expertise en ervaring op het vlak van kinderrechten ook via de "informal expert group on the rights of the child" (Europese Commissie) en de "Council of Europe Network of Children's Rights Coordinators". In deze laatste twee werkgroepen is de coördinator kinderrechten (Jeugd) één van de drie Belgische vertegenwoordigers.

De Vlaamse overheid volgde de totstandkoming van de Europese Aanbeveling Kinderarmoede op (cf. EU-Trio- Verklaring, 2-3 september 2010).

Bij de bespreking van werkprogramma's in het kader van internationale samenwerkingsakkoorden werd waar mogelijk het thema kinderrechten op de agenda gezet. Kinderen en kinderrechten komen ook steeds aan bod in de introductie bij studiebezoeken.

VAK 2   Kinderrechteneducatie en –informatie

De Vlaamse overheid gaf via de Reflectiegroep een aanzet tot het ontwikkelen van een visie op **kinderrechteneducatie en –informatie**, dit leidde binnen het kinderrechtenveld tot een visie op de lacunes m.b.t. kinderrechteneducatie. Via adviezen werden hierover aanbevelingen geformuleerd. De idee van een colloquium wordt verder onderzocht. De vaststelling was dat er reeds heel wat gebeurt in verschillende beleidsdomeinen, door veel verschillende organisaties. De nieuwe bovenbouworganisatie De Ambrassade verzorgt de portaalsite www.jongerengids.be, waar kinderen, tieners en jongeren ook terecht kunnen voor informatie over kinderrechten. Voor ouders, leerkrachten en jeugdwerkers is er www.jeugdinfotheek.be. De informatie over de protocollen wordt geïntegreerd in het ruimere kader van de kinderrechteneducatie.

Kinderrechten is een vaste rubriek in het e-zine van de afdeling Jeugd. Jaarlijks werd begin november i.s.m. de NCRK een overzicht bekendgemaakt van activiteiten naar aanleiding van de internationale dag van de rechten van het kind (20 november). In 2013 werd via de website een uitgebreide en geactualiseerde documentatiemap voor de aanspreekpunten ter beschikking gesteld. Een geactualiseerde handleiding voor de aanspreekpunten Jeugd- en Kinderrechtenbeleid werd in maart 2014 verspreid.

Het beleidsdomein WVG heeft de door haar gebruikte communicatiekanalen in kaart gebracht en periodiek aandacht besteed aan kinderrechten. Voorbeelden zijn de publicatie van een dossier Kinderrechten op de website 'expoo.be', de actualisatie van de brochures met bijzondere aandacht voor kinderrechten en de jaarlijkse communicatieplanning 'kinderrechten'. Daarnaast werd een themadossier uitgewerkt rond het recht op spel en het recht op ruimte voor kinderen.

De website van het agentschap Jongerenwelzijn werd eind 2012 in een nieuw jasje gestoken met een rubriek over kinderrechten en de rechten van de minderjarige in de jeugdhulp. Vzw Cachet ontwikkelde hier beeldmateriaal rond. N.a.v. 20 november 2013 werd een intersectoraal dossier "krachten en talenten" samengesteld en online gepubliceerd.

De **bekendmaking van de bepalingen en beginselen van het kinderrechtenverdrag** vraagt een aanpak op maat. De verschillende beleidsdomeinen hebben dan ook elk voor zich de taak om die vertaalslag te verrichten. Via de Reflectiegroep Jeugd- en kinderrechtenbeleid worden de verschillende acties afgestemd. De Vlaamse overheid heeft via de afdeling Jeugd op meerdere wijzen bijgedragen tot de **bekendmaking van de slotbeschouwingen**. In de eerste plaats door te zorgen voor een correcte Nederlandse versie. Verder komen de slotbeschouwingen ook aan bod in het Vlaams Actieplan Kinderrechten (VAK). Aangezien het VN-Comité uitdrukkelijk vroeg om kinderen zelf te informeren, zal in 2014 nog een oproep gelanceerd worden om een kindvriendelijke vertaling te maken van het Vlaams kinderrechtenbeleid.

Binnen het departement Onderwijs en Vorming heeft vooral het decreet over de rechtspositie van leerlingen op dit gebied een rol gespeeld. Een school is immers geen entiteit die zich kan of mag isoleren van wat er om haar heen gebeurt. Binnen een democratische samenleving, die gekenmerkt wordt door een geheel van rechten en plichten, moet ook de school een plek zijn die fungeert op basis van duidelijke afspraken waaraan de leden van de schoolgemeenschap zich moeten houden. Rechten en plichten dragen echter niet alleen bij tot optimalisering van de onderwijsorganisatie, maar doen jongeren ook ervaren wat democratische besluitvorming en burgerschap betekent. In het kader van hun persoonlijkheidsvorming en voorbereiding op actieve maatschappelijke participatie zijn dat belangrijke troeven.

Het decreet van 4 april 2014 houdende diverse maatregelen betreffende de rechtspositie van leerlingen in het basis- en secundair onderwijs en betreffende participatie op school bundelt een aantal rechtsbeschermende maatregelen voor leerlingen. Onderliggende visie van dit decreet is dat het volgen van kleuteronderwijs en vooral lager en secundair onderwijs - als leerplichtonderwijs - een absoluut te vrijwaren sociaal recht is, geïnspireerd door het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind. Schoolbesturen en scholen enerzijds en leerlingen en ouders anderzijds worden als gelijkwaardige partijen beschouwd.

Het decreet is een verankering van reeds gangbare maatregelen en een verfijning en/of een uitbreiding ervan. Zo legt het decreet de minimale inhoud van het schoolreglement vast, voorziet het in een beroepsprocedure en interne onafhankelijke en objectieve beroepscommissie waar ouders beroep kunnen aantekenen tegen een definitieve uitsluiting van hun kind of tegen een betwiste toekenning van een B- of C-attest, verplicht het scholen om transparant te communiceren over de examenregeling om betwistingen van examenresultaten zoveel mogelijk te vermijden en legt het de termijnen voor preventieve schorsing en tijdelijke uitsluiting vast.

Bij het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin werden heel wat initiatieven gecoördineerd in het kader van de integrale jeugdhulp: de vorming decreet rechtspositie minderjarige in de jeugdhulp, jaarlijkse studiedagen... Minderjarigen in de jeugdhulp kennen nog te weinig hun rechten. Als antwoord daarop organiseerde Cachet vzw in 2013 een kamp waar jongeren hun rechten in de jeugdhulp leerden kennen door er zelf filmpjes over te maken. Aan de hand van die filmpjes ontwikkelde Cachet een vorming die zowel jongeren als begeleiders in de jeugdhulp op een leuke manier kennis laat maken met de toepassing van het decreet rechtspositie van de minderjarige in de jeugdhulp. Cachet werd in 2011 opgericht met steun van de Minister van Jeugd.

In samenspraak met de sector Algemeen Welzijnswerk en het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin werd er een ondersteuningsplan 2012-2013 'CAW in de Integrale Jeugdhulp' opgesteld. Dit ondersteuningsplan omvat specifieke acties die de CAW's voorbereiden op de start van de intersectorale toegangspoort en het ondersteuningscentrum jeugdhulp, onder meer een vormingsaanbod m.b.t. prioritaire thema's en instrumenten in de vernieuwde integrale jeugdhulp, waaronder participatie op de verschillende niveaus.

In 2013 werd de brochure 'rechten en plichten voor gebruikers' gepubliceerd. Met deze brochure wil het VAPH personen met een handicap (en dus ook minderjarigen) die (willen) gebruik maken van erkende VAPH-diensten en -voorzieningen beter informeren over hun rechten en over hun plichten. Op een toegankelijke en overzichtelijke manier komen er thema's aan bod zoals recht op inspraak, klachtenbehandeling, ...

Er werd wel onderzocht hoe kinderrechteneducatie sterker aan bod kan komen in het hoger onderwijs, maar deze actie is gebotst op het feit dat hier niet met minimale **opleidingspakketten** gewerkt wordt en dat de instellingen autonoom verantwoordelijk zijn voor hun curriculum.

Expliciet overleg met vormingsverantwoordelijken van verschillende beleidsdomeinen over begeleidingshouding of werkhethiek is er nog niet geweest.

Het Vlaams Agentschap Internationale Samenwerking (VAIS) lanceert jaarlijks een oproep **Ontwikkelingseducatie** waarbij wordt gepeild naar de aandacht voor het transversaal thema kinderrechten, namelijk in hoeverre het project rekening houdt met de drie pijlers van het internationale verdrag voor de rechten van het kind, namelijk participatie, voorziening en bescherming.

Onder het decreet jeugd- en kinderrechtenbeleid ressorteren binnen de verenigingen informatie en participatie ook enkele verenigingen die hetzij de kinderrechten als core business hebben, hetzij doelstellingen formuleren m.b.t. kinderrechten. Twee verenigingen zetten specifiek in op het informeren van, het maken van informatieproducten en het beantwoorden van vragen van kinderen, jongeren en volwassenen over de rechten van het kind. Het betreft de vzw Kinderrechtswinkel en vzw Vormen. Vzw Kinderrechtswinkel kreeg in 2013-2014 een projectsubsidie om een praktijkgericht aanbod uit te werken. Het gaat over de verspreiding van twee publicaties over kinderrechten die het thema kinderrechten in het jubileumjaar 2014 extra in de schijnwerpers moeten plaatsen. Er zal een folder over dit aanbod verspreid worden naar alle basisscholen.

In 2013 organiseerde KEKI een vorming kinderrechten rond ruimte die openstond voor een breed publiek. In de beleidsnota 2014-2017 van KEKI wordt tijd voorzien voor de vorming van verschillende actoren in de verschillende beleidsdomeinen, o.a. de aanspreekpunten, naast de organisatie van de nationale en internationale vorming kinderrechten die om het andere jaar georganiseerd wordt.

De Vlaamse overheid heeft ook aandacht besteed aan de **beeldvorming** m.b.t. kinderrechten. De VRT organiseerde structureel overleg met jongeren en jongerenorganisaties. Ketnet vertrekt binnen haar strategische visie vanuit het recht van kinderen op ontwikkeling. Daarnaast besteedt Ketnet jaarlijks expliciet aandacht aan kinderrechten: op Karrewiet liep bv. een item over kinderrechten in Ghana; er werd samengewerkt met het kinderrechtencommissariaat rond het kinderrechtenkrantje, de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat werd gehost op ketnet.be... Op de Kinderrechtendagen (20 november) kregen kinderen het recht om zelf hun lievelingsprogramma's aan te kondigen op Ketnet! De studio werd bemand door kinderen.

De minister van Media ondersteunde een project van het Netwerk tegen Armoede waarin ook rond beeldvorming en kinderarmoede werd gewerkt.

Op de Jongerenmediadagen van 7 november 2012 en 2 april 2014, werden jonge mediamakers samengebracht met ervaren mensen uit de mediasector om kennis op te doen en te leren van elkaar. Jongeren worden er uitgedaagd om met verschillende media aan de slag te gaan, om zelf het heft in handen te nemen en zelf media te maken.

Er werd niet onderzocht of informatie over negatieve beeldvorming, stereotypering, kinderrechten en mensenrechten een vast onderdeel kan zijn in de opleiding van jeugdhulpverleners of in de opleiding van leerkrachten.

VAK 3   Participatief werken

Of de **competenties van beleidsmedewerkers en verantwoordelijken** zijn verhoogd in functie van een participatieve basishouding, duurzame participatieprojecten en de implementatie van de resultaten in beleidsprocessen is moeilijk vast te stellen. Voor jeugdparticipatie zijn er wel op verschillende beleidsniveaus en binnen verschillende beleidsdomeinen tools ontwikkeld. Beleidsparticipatie is een vast een thema in de netwerkgroep onderzoek. Anderzijds besteden zowel het Kenniscentrum Kinderrechten als het Jeugdonderzoekplatform aandacht aan beleidsparticipatie in hun respectievelijke databanken, waardoor de kennis over jeugdparticipatie systematisch ontsloten en verbeterd wordt. In de aanloop naar het nieuwe jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan buigt een beleidsdomeinoverschrijdende werkgroep zich over het thema. Maar, een netwerk beleidsparticipatie als dusdanig werd niet opgericht.

In **administratieve procedures** waarin beslissingen worden genomen t.a.v. individuele kinderen, werden belangrijke stappen gezet om de betrokken kinderen te horen en een passend belang te hechten aan hun mening.

Binnen het beleidsdomein WVG werd een dienstnota bezorgd aan de consultants van het verwijzersbeleid m.b.t. instemming met de hulpverlening, inzagerecht in het dossier, handelingsbekwaamheid van minderjarigen. Op 9 december 2012 werd de Studiedag Decreet Rechtspositie "Respect voor de eigenheid van kinderen en jongeren in de jeugdhulp" georganiseerd.

Participatie werd decretaal verankerd in het decreet betreffende de integrale jeugdhulp door o.a. de samenstelling van de Vlaamse en regionale advies- en overlegorganen. Zeker in een buitengerechtigde context waar het vrijwillige karakter van de aangeboden hulpverlening centraal staat, is het essentieel dat alle partijen met het voorstel van hulpverlening instemmen. Hierbij moet voldoende ruimte gelaten voor participatie van de betrokken jongere en zijn ouders.

Zorginspectie besteedt aandacht aan het decreet Rechtspositie Minderjarige in de reguliere inspecties in de jeugdhulpsectoren: de vertrouwenscentra kindermishandeling, de diensten begeleid zelfstandig wonen, de thuisbegeleidingsdiensten (bijzondere jeugdzorg), de voorzieningen met module verblijf en/of dagbegeleiding, begeleidingstehuizen en dagcentra, de internaten met permanente openstelling binnen het Gemeenschapsonderwijs, en de gehandicaptenzorg. Binnen het decreet Integrale Jeugdhulp is het respecteren van de kinderrechten een erkenningsvoorwaarde en is het standaard een aandachtspunt tijdens het vooronderzoek van een doorlichting.

Binnen Onderwijs werd het nieuwe decreet over de rechtspositie van de leerling uitgewerkt.

Het anti-dopingdecreet werd goedgekeurd. Hiermee krijgt de minderjarige dezelfde rechten en verantwoordelijkheden in het antidopingrecht als alle andere sporters. In het uitvoeringsbesluit werden bepalingen opgenomen m.b.t. de bescherming van de minderjarige bij een dopingcontrole en in disciplinaire dossiers.

De inventaris van de decretale en reglementaire bepalingen die het hoorrecht van kinderen in administratieve procedures waarborgen werd door tijdsgebrek uitgesteld. Ook het overleg met de gemeenten over mogelijke alternatieven voor gemeentelijke administratieve sancties werd uitgesteld. Binnen de federale GAS-wetgeving is het momenteel verplicht om te bemiddelen bij minderjarigen. De erkende diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling (HCA-diensten) in Vlaanderen en Brussel hebben de nodige expertise, maar worden nog maar weinig ingeschakeld door lokale besturen.

Heel wat voorzieningen en jeugd(hulp)organisaties werden gestimuleerd om **kinderen en jongeren te betrekken bij beslissingen** die hen aanbelangen.

De visie over participatie van cliënten in de hulpverlening werd besproken op de Staten-Generaal Bijzondere jeugdzorg. Het Agentschap Jongerenwelzijn werkte de beleidsaanbevelingen van de Staten-Generaal en de motie van de bijzondere commissie Jeugdzorg uit in een actieplan jeugdhulp, onder andere met input van Cachet vzw, een zelforganisatie van mensen met jeugdhulpervaring. In samenwerking met vzw Cachet en Nevermind organiseerde het Departement WVG een doe-dag in het teken van participatief werken met kinderen en jongeren in de jeugdhulp. Cachet vzw werd ook ondersteund door de minister van Jeugd voor het project Werken rond rechten.

Bij de opmaak van communicatiemateriaal over het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg en de Sociale Dienst van de Jeugdrechtsbank werden jongeren geraadpleegd via (zelf)organisaties als Cachet, Nevermind, Popant en Joplim. Er werd ook een rechtstreekse bevraging gedaan bij jongeren in gemeenschapsinstellingen en in het federaal detentiecentrum De Grubbe. Het actieplan van de gemeenschapsinstellingen in opvolging van de aanbeveling van Zorginspectie besteedt in het

bijzonder aandacht aan de participatie van jongeren in de voorzieningen en aan hun hulptraject (zie verder VAK 4).

Vraaggestuurd en participatief werken is naast de zorggarantie dé doelstelling in het Perspectiefplan 2020 van het VAPH.

Good practices worden ook systematisch verspreid via de website van de afdeling Jeugd, en via de nieuwsbrieven en websites van gesubsidieerde organisaties die inzetten op participatie: binnen de jeugdsector, het kinderrechtenveld, het vormingswerk voor volwassenen, onderwijsactoren, welzijnsactoren, gespecialiseerde organisaties... Het nieuwe decreet jeugd- en kinderrechtenbeleid van 20 januari 2012 maakt het mogelijk om organisaties te erkennen en te subsidiëren voor het begeleiden van participatieprocessen van de jeugd. Een aantal verenigingen formuleerden hier doelstellingen rond in 2013: vzw Ladda, vzw Karuur, vzw In Petto en vzw Kind en Samenleving.

Om scholen te sensibiliseren voor het werken aan welbevinden werd een studiedag georganiseerd op 27 april 2012. Het participatiedecreet over de rechtspositie van de leerling in het basis- en secundair onderwijs zou op een aantal punten bijgestuurd worden, maar de inwerkingtreding van het nieuwe decreet loopt vertraging op. Via de website <http://www.sfeeropschool.be> kunnen scholen wel gemakkelijk informatie terugvinden over het werken aan het gezondheidsbeleid in het algemeen en welbevinden en geestelijke gezondheid in het bijzonder om de sfeer op school te verbeteren.

Met het vernieuwde decreet houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid van 6 juli 2012 worden gemeenten verder gestimuleerd om kinderen en jongeren te betrekken in de besluitvorming. Tal van organisaties worden ondersteund om lokale besturen te ondersteunen bij het opzetten van participatietrajecten, zo o.a. het project kindvriendelijk lokaal beleid van VVJ.

Het opmaken van een inventaris van de leeftijdsgrenzen die worden gehanteerd bij de huidige formele participatie-instrumenten op verschillende beleidsniveaus werd afgevoerd wegens niet uitvoerbaar. Een bevraging van de gemeenten en provincies naar de gebruikte formele participatie-instrumenten is in strijd met de door de Vlaamse overheid nagestreefde lastenverlaging.

Kernindicator 1 geeft een beeld van de beleidsparticipatie van kinderen en jongeren in Vlaanderen. De kernindicatoren en de bijhorende cijfers en tabellen zijn opgenomen in de bijlage.

VAK 4 Geweld en kindermishandeling

Er werden heel wat inspanningen gedaan om het **institutioneel geweld, kindermishandeling, pesten en zelfdoding** te doen afnemen. De Centra voor Algemeen Welzijnswerk ontwikkelden een hulpaanbod voor kinderen die slachtoffer of getuigen zijn van geweld. Daarnaast werd een methodiekmap 'kinderen en partnergeweld: wat nu?' ontwikkeld, die medewerkers van de CAW's een theoretisch kader en concreet werkmateriaal biedt.

De ministers van Welzijn, Sport, Onderwijs en Jeugd sloten op 29 februari 2012 in het Vlaams Parlement een engagementsverklaring af met hun respectieve sectoren ter bescherming van de seksuele integriteit van de minderjarige. Er werden afspraken gemaakt met Sensoa tot doorontwikkeling van het raamwerk Beleid en Seksualiteit naar de sectoren van de jeugdhulp, de kinderopvang, de sport, het onderwijs en de jeugdsector en er werd begeleidende vorming voorzien

in 2012-2013. Een en ander werd voorgesteld op een beleidsdomeinoverschrijdende studiedag georganiseerd door Sensoa (december 2012).

Binnen de sportsector was er een colloquium van het BOIC rond seksueel misbruik in de sport voor de drie gemeenschappen, met aanbevelingen rond aanpak en preventie. Het advies van de Vlaamse Sportraad vormt een belangrijke basis om de komende jaren het sportbeleid rond deze problematiek te voeden.

Voor de jeugdsector werd het instrument "(N)iets mis mee?", het 'vlaggensysteem', ontwikkeld door Sensoa en Movisie, en werd vorming georganiseerd door Sensoa en De Ambrassade. Jong & Van Zin lanceerde dan weer het educatieve spel 'Oké?! spel over seksueel grensoverschrijdend gedrag' om seksueel grensoverschrijdend gedrag bij jongeren van 12 tot 16 jaar bespreekbaar te maken en hun weerbaarheid te verhogen. Ondertussen is ook voor onderwijs een instrument klaar.

In 2010 ondertekenden de minister van Justitie en de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin het protocol kindermishandeling. Een werkgroep werkte een jaar lang aan een theoretisch kader en draaiboek waaraan verschillende situaties van kindermishandeling werden getoetst (2011). Vanaf februari 2012 konden hulpverleners, parket en politie in het gerechtelijk arrondissement Antwerpen, dit draaiboek toetsen aan de praktijk. Op 12 maart 2012 ging het meldpunt "misbruik, geweld en kindermishandeling", de hulplijn 1712, van start. De bekendmaking van het meldpunt werd begeleid door een informatie- en sensibiliserende campagne naar de verschillende sectoren. Het Vlaams Forum Kindermishandeling koppelt ook terug naar het federale niveau.

Er werd gewerkt aan de optimalisering van de uitvoering van het decreet betreffende rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp. De gemeenschapsinstellingen en het FDC De Grubbe werden in 2012 door Zorginspectie geïnspecteerd met het decreet Rechtspositie van de Minderjarige in de Integrale Jeugdhulp als referentiekader. Het Agentschap Jongerenwelzijn vertaalde de aandachtspunten uit het inspectierapport naar een concreet plan van aanpak. Zo werden acties gepland rond de opleiding van het personeel in het geweldloos omgaan met agressie en conflicten, een verantwoord gebruik van afzondering en isolatie, het op punt stellen van de interne klachtmogelijkheden, effectieve inspraak van jongeren en ouders in het hulpverleningsproces en het samenstellen van een kwaliteitshandboek. Een panel van externe experts in kinderrechten zal deze acties regelmatig toetsen en verdiepen.

De gemeenschapsinstellingen zijn in 2011 gestart met NPT (nieuw perspectief bij terugkeer), een project ter bevordering van de ingroei in de maatschappij.

De engagementsverklaring Onderwijs - Gemeenschapsinstellingen inzake het verbeteren van continuïteit in de schoolloopbaan van de geplaatste jongeren wordt uitgevoerd.

De Ambrassade zette in nauwe samenwerking met de Vlaamse Jeugdraad, Jeugd en Vrede/Tumult, KiReCo, KRC... een traject op rond geweld in de leefwereld van kinderen en jongeren. In het najaar 2013 werden doe- en testdagen georganiseerd voor jeugdbegeleiders uit jeugdwerk en sport, met als doel hun competenties te versterken in het voorkomen van en omgaan met geweld.

Er werd ook verder gewerkt aan **sensibiliserende, preventieve en curatieve maatregelen in de strijd tegen pesten en ander geweld op school**. Het Actieplan 'spijbelen en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag op school' werd voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Specifiek naar de oorzaken van spijbelgedrag en spijbelprofielen werd een wetenschappelijk onderzoek geïnitieerd (2012-2014). Het onderzoek rond een monitoringsysteem voor grensoverschrijdend gedrag en onveiligheidsgevoelens op school (VUB - UGent, 2011) werd gepubliceerd.

Vlaanderen stapte in 2013 mee in de No Hate Speech Movement gelanceerd door de Raad van Europa. Jongeren en jeugdorganisaties worden competent en weerbaar gemaakt om online haatspraak te herkennen en er tegen te ageren. Op 26 juni 2013 werd de campagne in België gelanceerd met een flashmob op het Flageyplein. Jong en Van Zin, Tumult, VVJ, Groep Intro en Mediaraven krijgen projectmiddelen vanuit het decreet jeugd- en kinderrechtenbeleid om het project No Hate Vlaanderen vorm te geven.

Voor de leerlingen uit de eerste en de tweede graad van het secundair onderwijs werd een educatieve game ontwikkeld: Re:Pest. Dit lessenspakket wil een bijdrage leveren aan het voorkomen van pestgedrag op school en aan het verhogen van het welbevinden in de klas. Zie www.howest.be/repest

Aan de commissie gezondheidsbevordering werd gevraagd om na te gaan hoe er nog beter kan omgesprongen worden met de al ontwikkelde instrumenten rond het tegengaan van pesten en anti-sociaal gedrag op scholen. Tevens werd er aan de pedagogische begeleidingsdiensten gevraagd om nauwer samen te werken met Limits.

Vijftien organisaties in Vlaanderen bieden momenteel korte en/of lange time-out aan voor scholen en ontvangen hiervoor subsidies van het departement Onderwijs & Vorming (voor de lange time-outprojecten gaat het om een cofinanciering met het departement Welzijn, Volksgezondheid & Gezin). Hierbij worden leerlingen die grote moeilijkheden veroorzaken op school of helemaal gedemotiveerd zijn, verschillende weken uit de school gehaald en apart begeleid, met als doel vroegtijdige schooluitval tegen te gaan.

Herstelgericht werken was het thema in de prioritaire nascholing in het schooljaar 2010-2011. Er is een studiedag rond herstelgericht werken op school doorgegaan op 12 oktober 2012.

De sensibilisering via Klasse liep verder.

De aanbevelingen van de **VN-studie over geweld tegen kinderen** werden geïmplementeerd. De CAW's onderzochten of het aanbod van vluchthuizen kan worden uitgebreid, en de gemeenschapsinstellingen zijn begonnen met het aanbieden van 'Life Space Crisis Intervention', een opleiding waarin de begeleiders van de gemeenschapsinstellingen leren om conflicten met de jongeren te ontmijnen vooraleer ze escaleren. Elke regio verwijzersbeleid beschikt over een aanspreekpunt en een uitgeschreven draaiboek voor het agressiebeleid.

In 2012 werd een beleidsevaluatie uitgevoerd van de bemiddelingsdiensten voor minderjarigen. Daarnaast behoort de promotie van bemiddeling en herstelgerichte methodieken tot de opdracht van het Steunpunt Jeugdhulp.

De Vlaamse overheid (Welzijn) onderzocht via het Columbusproject (positief heroriënteren) of de instroom in de residentiële jeugdhulp kan vermeden worden. Het project werd vervolgens uitgebreid in de regio's Kortrijk - Roeselare- Gent tot een capaciteit van 250 heroriënteringen. Een verderzetting van het project wordt afhankelijk gesteld van de evaluatie en van de resultaten van het project. De administratie Jongerenwelzijn werkt een visie uit m.b.t. oplossingsgerichte therapieën en methodieken, en werkt hierover een vormingsplan uit voor de personeelsleden van het verwijzersbeleid. Krachtgericht werken is één van de zes pijlers van het decreet Integrale Jeugdhulp.

Via het nieuwe decreet kinderopvang van 28 maart 2012 wordt aandacht besteed aan de pedagogische ondersteuning in de kinderopvang, inclusief promotie voor geweldloos opvoeden.

Met betrekking tot de bestrijding van **schadelijke traditionele gebruiken**, kan verwezen worden naar de sensibiliseringsactie van de (federale) minister voor Sociale Zaken en Volksgezondheid inzake genitale verminking door de verspreiding van een handleiding intern en bij geïnteresseerden. Kind en Gezin verspreidde mee de brochures, flyers en digitale info van de vzw Intact. Het Vlaams Forum Kindermishandeling, het International Centre for Reproductive Health (ICRH) van de Universiteit Gent en andere betrokken partners werken een protocol uit om professionals te ondersteunen over preventie en opvolging van vrouwelijke genitale verminking. Het project 'Vrouwelijke genitale verminking: hoe ermee omgaan?' van Intact vzw werd geselecteerd in het kader van de oproep 2012 van het Impulsfonds voor het Migrantenbeleid.

Met betrekking tot de bestrijding van **commerciële seksuele uitbuiting van kinderen**, wordt in het kader van het uitwerken van nationale indicatoren kinderrechten een betere samenwerking nagestreefd tussen de federale overheid, Gemeenschappen en Gewesten met het oog op gegevensuitwisseling op alle bevoegdheidsniveaus. Op de vraag naar een fenomenologische studie over kinderprostitutie en loverboys werd niet ingegaan.

Op 2 april 2013 werd het Wapenhandelverdrag in New York aangenomen. België heeft gepleit om het criterium te laten opnemen dat geen **wapenuitvoervergunningen** worden toegestaan naar landen waar kindsoldaten worden ingezet in het geregeld leger. Op 3 juni 2013 werd het, mede namens het Vlaamse Gewest, door België ondertekend; tijdens de plenaire vergadering van 23 april 2014 nam het Vlaams Parlement het instemmingsdecreet met dit verdrag aan. Het werd ter bekrachtiging verzonden aan de Vlaamse Regering.

Je kan hier ook nog verwijzen naar het project van de vertrouwensartencentra in de opvangcentra van het GO! rond preventie van geweld en kindermisbruik

In het overzicht van kernindicatoren zijn cijfers terug te vinden over meldingen van kindermisbruik (nr.3), over pesten (nr.4) en over zelfdoding (nr.5). De kernindicatoren vindt u in de bijlage.

VAK 5   Kinderarmoede en Gelijke Kansen

Bij de eerste actualisatie van het VAPA werden het **kinderrechtenverdrag** en de slotbeschouwingen als springplank gebruikt om de **aanpak van kinderarmoede** te versterken. Het actieprogramma Kinderarmoede focust op onderwijs, gezondheidszorg en wonen als een recht van alle kinderen. In de voorliggende rapportage over het VAK wordt waar relevant de link gelegd naar het Vlaams Actieplan Armoede en de specifieke maatregelen in het actieprogramma Kinderarmoede om armoede bij kinderen tot en met drie jaar te bestrijden. Kinderarmoede is een van de thema's die in het kader van Vlaanderen in Actie via transitie management aangepakt worden. Dit is een lange-termijnopdracht. Hiermee wordt ook gewerkt aan de aanbevelingen van de rondetafel Kinderarmoede van ViA inzake 'toegankelijkheid van welzijns- en gezondheidsvoorzieningen'. De coördinatie Kinderarmoede organiseerde eind 2011 een Studio Kinderarmoede met (inter)nationale experts.

In de begeleiding van mensen met een schuldenproblematiek worden de kinderen en de context steeds meegenomen.

Vanuit jeugd werd ongeveer tweemaal per jaar een verticaal armoedeoverleg georganiseerd, waarbij de rechtstreekse dialoog van jongeren in armoede met de minister van Jeugd centraal stond. Het werd voorbereid i.s.m. het Netwerk tegen Armoede. Anderzijds voerde Demos vzw in samenwerking met VVJ een begeleidingsopdracht armoede uit, waarbij verder gewerkt werd aan de toegankelijkheid van

de jeugdbewegingen voor kinderen in armoede. Deze opdracht leidde ertoe dat de bestaande en opgebouwde expertise kan ontsloten worden. De eraan verbonden publicatie wordt in de eerste helft van 2014 aan de sector en de lokale besturen bekend gemaakt.

In overeenstemming met het actieprogramma kinderarmoede binnen het VAPA, werd ook in het VAK een focus gelegd op de **vroegste ontwikkeling van kinderen**. In het kader hiervan werd het decreet Vlaamse sociale bescherming principieel goedgekeurd in 2012. De kindpremie en de maximumfactuur maken hier deel van uit. Maar om budgettaire redenen werd de kindpremie, die vanaf 1 januari 2013 aan de 0- en 1-jarigen zou uitgekeerd worden, niet opgestart. Ook het hoger forfait voor kinderen jonger dan 3 jaar met een ontwikkelingsstoornis werd opgeschort.

In 2013 werd het decreet preventieve gezinsondersteuning goedgekeurd, met de Huizen van het Kind als belangrijke hefboom. De samenwerking Onderwijs - Welzijn (Kind en Gezin) werd verder gezet op het vlak van het contacteren van ouders van niet-ingeschreven driejarige kleuters.

Voorzieningen in de welzijnssector werden gestimuleerd om hun **toegankelijkheid** t.a.v. van kinderen in armoede, kinderen met een handicap en kinderen van buitenlandse herkomst te **screenen** en waar nodig maatregelen te nemen om drempels weg te werken: het nieuwe decreet IJH voorziet in bepalingen m.b.t. toegankelijkheid en in een vertegenwoordiging van kinderen, ouders en mensen in armoede in het Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp. Om te komen tot een nieuwe beleidsaanpak werd een resonansgroep opgestart die is samengesteld uit zowel ouderverenigingen als voorzieningen en overheid uit de sectoren kinderopvang, VAPH en het Steunpunt Expertise Netwerken (SEN). Er werd een praktische richtlijn opgemaakt voor de aanmelding van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen bij de meldpunten crisisjeugdhulp.

Op 20 en 21 november 2013 heeft België samen met het secretariaat van de Raad van Europa (RvE) in Brussel een conferentie georganiseerd m.b.t. de rechten van kinderen en jongeren met een handicap.

Hier kan ook verwezen worden naar de ondersteuning van Intro (Participatiedecreet) en naar de nieuwe reglementering voor Fonds voor Culturele Infrastructuur waar toegankelijkheid als criterium is opgenomen.

De implementatie van het decreet kinderopvang heeft een vertraging opgelopen: het gaat in op 1 april 2014. De evaluatie van het decreet met het oog op toegankelijkheid is ten vroegste in 2015 voorzien. M.b.t. de sociale functie van kinderopvang, het competentiebeleid en de opvoedingsondersteunende rol van kinderopvang, werd het informatiesysteem kinderopvangzoeker getest en geëvalueerd. In samenspraak is een brede interventiestrategie ontwikkeld. Het systeem van inkomensgerelateerde bijdragen werd verder opgevolgd en waar nodig bijgestuurd.

In 2011 onderzocht de Koning Boudewijnstichting met het project "Aangepaste communicatie naar **sociaal zwakke groepen**", in samenwerking met de Vlaamse Overheid, het Vlaams Netwerk van Verenigingen waar Armen het Woord nemen en de Lessius Hogeschool, hoe de Vlaamse Overheid haar communicatie structureel beter kan afstemmen op sociaal zwakke groepen. In het communicatiedraaiboek 'In vijf stappen communiceren met mensen in armoede' werd een stappenplan opgemaakt van hoe overheidscommunicatie naar doelgroepen dient te verlopen. Zorg en Gezondheid onderzocht of het communicatieaanbod voor de bekendmaking van gezondheidszorg en hulpverlening wel voldoende aangepast is aan de noden van maatschappelijk kwetsbare groepen zoals gezinnen in armoede, allochtonen en vluchtelingen (cf. VAPA).

Het ministerie van Onderwijs ontwikkelde op basis van literatuur en experts, en rekening houdend met bestaande juridische kaders en structuren, een visie op de rol die de onderwijsinspectie kan opnemen inzake de naleving van non-discriminatie in haar doorlichtingen. In 2014 wordt in dat verband een onderzoek gevoerd naar geschikte indicatoren voor de doorlichting, die mogelijks wijzen op discriminerende processen of achterstellingsmechanismen. Er volgt ook een juridische toets van de visie en de indicatoren.

In 2011 en 2012 liep binnen het beleidsdomein Jeugd een proeftuin rond het ondersteunen van lokale projecten die werken met kinderen in armoede. In 2013 werd aan de gemeenten waarbinnen een proeftuin armoede actief was, de mogelijkheid geboden om een subsidie aan te vragen voor de ondersteuning van de verschillende proeftuinen. Twee gemeenten gingen hierop in als overbrugging naar de inwerkingtreding van het decreet lokaal jeugdbeleid, waar een prioriteit rond het werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen is opgenomen. Met deze tweede Vlaamse beleidsprioriteit ten behoeve van het jeugdwerk worden lokale besturen meer dan ooit aangemoedigd werk te maken van een beleid dat de participatie van kansengroepen aan het jeugdwerk kan verhogen. Professionalisering van het jeugdwerk dat kansengroepen bereikt, wordt als aandachtspunt naar voor geschoven. Er wordt ook gevraagd om te werken aan taalstimulering Nederlands tijdens de vakantieperiodes. Het budget werd sterk verhoogd en verdeeld over 55 lokale besturen op basis van achterstellingsindicatoren.

In 2011 verspreidde de Vlaamse Overheid een projectoproep 'kinderarmoede bestrijden op lokaal niveau'. Op basis van de inzendingen werden er 30 initiatieven geselecteerd die inzetten op lokale kinderarmoedebestrijding. In 2012 werd deze projectoproep herhaald. Toen kregen 22 lokale projectinitiatieven die transversaal inzetten op de bestrijding van kinderarmoede een impuls.

In het kader van het Vlaams Actieplan Suïcidepreventie is de jongerenwebsite NokNok (www.noknok.be) ontstaan. Het is een website die tal van beschikbare hulpbronnen bevat voor jongeren die lijden onder psychische problemen en die aan jongeren concrete handvatten biedt om zich mentaal fitter te voelen.

In het decreet van 20 april 2012 over de organisatie van opvang van baby's en peuters werd opgenomen dat subsidies toegekend kunnen worden aan kinderopvangvoorzieningen die inclusieve kinderopvang organiseren voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Er werd ook een nieuwe bepaling van de voorrangsgroepen opgenomen die er o.a. voor moet zorgen dat ook gezinnen uit kwetsbare doelgroepen een plaats vinden in de kinderopvang.

Op vraag van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin organiseerde de Gezinsbond in mei 2012 de Gezinsconferentie waarop de problematiek van armoede bij eenoudergezinnen werd meegenomen.

Er worden ook verdere stappen gezet m.b.t. **kostenbeheersing en studiefinanciering leerplichtonderwijs**. Het onderzoek 'Financiële analyse van de effecten van het nieuwe financieringsmechanisme voor de werkingsmiddelen van de scholen' werd gegund en loopt van 01/09/13 t/m 30/11/2014. Eventuele aanpassingen aan het financieringsdecreet zouden dan kunnen ingaan vanaf 2015.

Verschillende evaluaties hebben geleid tot een aanpassing van de regelgeving m.b.t. de maximumfactuur. De ouderkoepels kregen de opdracht vanuit het Departement Onderwijs en Vorming om via focusgroepen ouders in het basisonderwijs te bevragen over de maximumfactuur. Eind 2013 werd het onderzoek opgeleverd.

De samenwerking met de Koning Boudewijnstichting voor het sensibiliseren van secundaire scholen m.b.t. kostenbeheersing werd gecontinueerd. In 2011 werd een website rond kostenbeheersing gelanceerd, er was een Schoolboekenforum op 1 april 2011, een project 'Aangepaste communicatie voor sociaal zwakke groepen' werd uitgevoerd (zie eerder).

De automatische toekenning van studiefinanciering werd omwille van budgettaire en technische redenen uitgesteld. Vereenvoudiging en informatisering gebeuren binnen het bestaande aanvraagstelsel. Ook werd een vangnet gecreëerd dat alle jongeren die vorig schooljaar een toelage ontvingen maar voor het nieuwe schooljaar nog geen aanvraag indienden, opvist.

In 2013 werd gestart met het zoeken naar een alternatieve werkwijze voor het innen van onbetaalde schoolfacturen. Er wordt in 2014 een oproep gelanceerd waar incassobureaus kunnen op intekenen om een socialere werkwijze te ontwikkelen.

Er werden blijvend inspanningen gedaan om de toegankelijkheid van het onderwijs te vergroten en het **aantal doorverwijzingen te laten dalen**. Er werd in eerste instantie op toegezien dat er **voor ieder kind een plaats** is op een school, via overleg over de aanpak van acute capaciteitsnoden in beleidstaskforces capaciteit. Het decreet betreffende het inschrijvingsrecht is in werking sinds september 2012. De nieuwe inschrijvingsregels en capaciteitsbepaling worden gemonitord. Op basis van een haalbaarheidsstudie is besloten om effectief een capaciteitsmonitor te bouwen voor het leerplichtonderwijs. De onderzoeks- en ontwikkelingsopdracht (O&O) is opgestart op 1 december 2013 en heeft een voorziene looptijd van 15 maanden.

Er liepen allerlei sensibiliserende acties in de LOP's voor het Basisonderwijs, en een communicatiestrategie werd bepaald. Het decreet m.b.t. de nieuwe omkadering voor het gewoon basisonderwijs ging in werking in september 2012. Hiermee werd de omkadering van het kleuteronderwijs gelijkgeschakeld aan deze van het lager onderwijs.

Communicatie rond het thema '**kleuterparticipatie**' blijft belangrijk. Ook in het schooljaar 2013-2014 wordt het 'Starterspakket: naar de kleuterklas' verspreid en wordt de campagne 'Kijk wat ik al kan' herhaald. Hierin wordt het belang van de kleuterklas benadrukt en uitleg gegeven over de taalproef. De taalproef als sluitstuk van de 220 halve dagen aanwezigheid wordt geëvalueerd en er wordt gezocht naar alternatieven voor de taalproef.

De integrale en laagdrempelige preventieve gezinsondersteuning met bruggen naar onderwijs en activering werd versterkt en uitgebreid. Vooral kwetsbare groepen krijgen hierbij verhoogde aandacht. Vanaf 2014 werd 200.000 euro overgeheveld naar subsidies Kinderarmoede van coördinerend minister Lieten, waarmee lokale overheden o.m. projecten preventieve gezinsondersteuning kunnen financieren.

Er is in 2012 een eerste verkennend overleg geweest tussen AgODi (agentschap voor Onderwijsdiensten) en VAPH met het oog op de **afstemming** van het **hulpmiddelenbeleid**. Er werd een groeipad uitgetekend naar een decretale basis voor **doventolken** als speciale onderwijsleermiddelen. In 2013 was er verder overleg over afstemming tolken VGT over de verschillende beleidsdomeinen heen. Er is een decretale basis voor doventolken en een subsidiebesluit voor VGT gemaakt.

Er werd systematisch gewerkt aan **protocollering van de diagnostiek van CLB's**, zowel bij vermoeden van hoogbegaafdheid, als bij vermoeden van zwakbegaafdheid en verstandelijke beperking. In 2013 werd het besluitvormingsproces verder gezet om de hierboven afgesproken maatregelen om te zetten in een ontwerp van decreet. Het decreet betreffende maatregelen voor

leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (het zogenaamde M-decreet) werd in 2014 goedgekeurd. In de toelatingsvoorwaarden tot het buitengewoon onderwijs wordt nu expliciet bepaald dat een verwijzing louter op basis van de sociaal economische status van een leerling niet meer kan.

De analyse met betrekking tot de invoering van een **persoonlijk leerlingendossier** is lopende. Het persoonlijk leerlingendossier (PLD) is een begeleidingsinstrument waarmee de Vlaamse overheid zorg wil continueren en de studie- en beroepskeuzebegeleiding verbeteren. Er is ook een gebruikersstudie voorzien.

Op 4 juni 2013 keurde de Vlaamse Regering het masterplan hervorming secundair onderwijs goed. Dit masterplan beschrijft:

- de sterkte- en zwaktepunten van het Vlaamse secundair onderwijs
- de doelstellingen van het secundair onderwijs en van de hervorming ervan;
- de krijtlijnen voor de hervorming van het SO op middellange en lange termijn en de maatregelen die op korte termijn nog zullen genomen worden.

In 2014 wordt er gecommuniceerd over het masterplan hervorming secundair onderwijs en zal de uitrol plaatsvinden. Het masterplan hervorming SO kondigde een audit aan bij de CLB's. Deze audit zal opgestart worden in 2014.

In 2013 zou de visie over leerlingenbegeleiding afgetoetst worden binnen de Vlaamse Regering en voorgelegd aan de VLOR en de taskforce loopbaanbegeleiding CLB-PBD-VDAB. Het dossier werd echter voorlopig on hold gezet, omdat er eerst duidelijkheid nodig was in een aantal andere grote, lopende dossiers, vooraleer verder te gaan met de ontwikkeling van een nieuwe visie op leerlingenbegeleiding.

Het verhogen van **ouderbetrokkenheid** werd opgenomen in de beleidsprioriteiten voor het lokale integratiebeleid (binnen een algemene onderwijsprioriteit). In de meeste overeenkomsten met lokale besturen komt deze prioriteit aan bod. In het kader van de planlastenvermindering voor lokale besturen is het niet mogelijk om het werken rond ouderbetrokkenheid verplicht te maken via een koppeling aan de subsidiëring. Wel vormt informatie over het Vlaamse onderwijssysteem een vast onderdeel in de cursussen maatschappelijke oriëntatie van de onthaalbureaus.

In de nieuwe beheersovereenkomst Vlaamse overheid-ouderkoepels, die loopt van 01/01/2012 tot 31/12/2014, werden specifieke acties uitgewerkt om de ouderbetrokkenheid bij doelgroepouders, ook mensen met een migratieachtergrond, te verhogen. Met de ouderkoepels werd een vormingstraject doorlopen om de effecten van hun werking te vertalen in meetbare indicatoren. In 2014 zullen de ouderkoepels verder inzetten op de acties die zijn opgenomen in de beheersovereenkomst en zullen ze hierover rapporteren aan de hand van de vooropgestelde indicatoren.

In alle vaste communicatiekanalen binnen het onderwijs werd aandacht besteed aan de leefsituatie en leefomgeving van **kansarme kinderen**. Op die manier werden leerkrachten, CLB en andere actoren geïnformeerd over armoede (zie ook VAPA). De overheid faciliteerde overleg tussen de Pedagogische Begeleidingsdiensten en het Netwerk tegen Armoede. De meeste LOP's organiseerden acties m.b.t. buurtgerichte opvoedings- en gezinsondersteuning aan huis van kwetsbare gezinnen met het oog op het verhogen en bestendigen van de kleuterparticipatie én ouderparticipatie (schoolopbouwwerk). De oproep voor het Innovatiefonds voor de lerarenopleidingen, waarmee de Vlaamse Regering projecten financiert die de kwaliteit van de lerarenopleidingen ten goede komen, nam het thema competentieontwikkeling inzake diversiteit en sociaal-culturele ongelijkheid in early childhood education op. Daarmee kunnen de geselecteerde instellingen voor hun 'bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs' werken aan vernieuwende acties om o.a. deze competenties in het reguliere curriculum te integreren en zich verder te professionaliseren wat effectieve praktijken en ideeën betreft (i.s.m. Koning Boudewijnstichting). Dat moet lectoren én (toekomstige) leerkrachten meer

beslagen maken in het omgaan met leerlingen uit kwetsbare gezinnen. De bevindingen van het actieonderzoek werden bekend gemaakt via een studiedag (24/01/2014) en de publicatie 'Kleine kinderen, grote kansen. Hoe kleuterleraren leren omgaan met armoede en ongelijkheid'.

Het Vlaams Actieplan M(inderheden) O(ost-)E(uropa)(**Roma**)-migranten 2012 werd goedgekeurd. Vanuit het Agentschap voor Binnenlands Bestuur worden buurtstewards gefinancierd in steden of wijken met een grote Roma-gemeenschap: aan de centrumsteden Antwerpen, Gent, Sint-Niklaas en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (Brussel) zijn in totaal 16 VTE toegekend. Onderwijsparticipatie is een van de items die aan bod komt in de communicatie tussen de buurtstewards en de Romagezinnen. De invulling van deze brugfiguren verschilt van stad tot stad. Het Kruispunt M-I biedt een intervisietraject aan voor alle brugfiguren die werken met Roma. Binnen onderwijs werd de keuze gemaakt om scholen structureel te omkaderen en financieel te ondersteunen, afhankelijk van de leerlingenkenmerken van de schoolbevolking.

Het **onderwijssysteem** werd verder aangepast om **gelijkheid van kansen** te **versterken** en ongelijkheid in prestaties te verkleinen. Op 4 juni 2013 keurde de Vlaamse Regering het eerder vermelde masterplan hervorming secundair onderwijs goed.

Ook het **Tweedekansonderwijs** werd hervormd: op 1 oktober 2012 maakte de oude werking van de Examencommissie SO plaats voor een nieuwe structuur waarin kandidaten een individueel leertraject kunnen uitstippelen dat beter aansluit bij hun persoonlijke leef- en werksituatie. Het aanbod aan studierichtingen waarvoor een diploma of getuigschrift kan worden behaald, werd ook grondig doorgelicht. De Examencommissie wil de examens zo toegankelijk mogelijk organiseren zodat steeds minder compenserende maatregelen nodig zijn voor zorgkandidaten.

Het decreet tot aanpassing van de eindtermen voor de opleiding algemene aanvullende vorming (AAV) werd goedgekeurd en de opleiding startte in september 2012.

De participatie aan het hoger onderwijs werd gestimuleerd, in het bijzonder van jongeren uit kansengroepen: er werd een nieuw kader uitgewerkt voor het aanmoedigingsfonds in het Hoger Onderwijs. Verdere operationalisering van een aantal elementen van die nieuwe aanpak zal nog gebeuren in overleg met de hoger onderwijsinstellingen en de VLOR. Vanaf 1 januari 2015 zal het aanmoedigingsfonds op volle kracht functioneren.

Het decreet **Hoger Beroepsonderwijs** is bekrachtigd op 12 juli 2013; het wordt tussen nu en 1/9/2017 uitgevoerd. De eerste erkende beroepskwalificaties waren in 2012 beschikbaar voor het ontwikkelen van opleidingsvoorstellen. Er zijn op dit ogenblik 16 beroepskwalificaties op niveau 5 erkend en 2 onderwijskwalificaties, maar er is nog geen enkele nieuwe HBO5-opleiding kunnen starten.

De conceptnota "Samen Taalgrenzen verleggen" werd gepubliceerd. Het kwaliteitscharter over **taalstimulerende activiteiten** op school buiten de uren liep vertraging op. De doelstellingen van het tweede onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers kunnen sinds 1 september 2011 gerealiseerd worden via flexibilisering van de leertrajecten. In overleg met de pedagogische begeleidingsdiensten van het GO, OVSG en VSKO, zal in 2014 een oproep worden gelanceerd voor de ontwikkeling van een kwaliteitscharter taalstimulerende activiteiten op school.

Op niveau van de Vlaamse Regering werd op 27/09/2013 beslist om een actieplan vroegtijdig schoolverlaten uit te werken om de **oorzaken van schooluitval** aan te pakken. In 2012 werd een technische werkgroep en een stuurgroep samengesteld. De stuurgroep bestaat uit de hoofden van de onderwijsoverheid, de onderwijskoepels en GO!, de interprofessionele sociale partners, de

strategische adviesraden VLOR en SERV, Syntra Vlaanderen, VDAB en WSE. Vertegenwoordigers van deze organisaties zetelen in de technische werkgroep.

Verschillende acties werden uitgewerkt op basis van het Europees referentiekader, zowel preventieve als compenserende acties voor die jongeren die ongekwalificeerd uitvallen.

Het actieplan 'spijbelen en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag op school' werd goedgekeurd en geïmplementeerd. Specifiek naar de oorzaken van spijbelgedrag en spijbelprofielen werd een wetenschappelijk onderzoek geïnitieerd (maart 2012).

Ook de hervorming van het secundair onderwijs en het decreet leerlingenbegeleiding moeten ertoe bijdragen dat de schooluitval verkleint: zie hoger.

De Vlaamse overheid heeft ook extra aandacht besteed aan kinderen van **buitenlandse herkomst**.

De regelgeving op de onthaalbureaus werd aangepast in het inburgerings- en integratiedecreet.

Met middelen van het Europees Integratiefonds werd een projectoproep gelanceerd om de integratie van minderjarige nieuwkomers te verbeteren door grotere participatie aan vrijetijdsinitiatieven: zie VJP OD 7.1. Het geïntegreerd actieplan Integratie 2012-2015 werd op 20 juli 2012 door de Vlaamse Regering goedgekeurd en loopt. Hierin werden ook acties opgenomen die specifiek betrekking hebben op kinderen en jongeren. Er werden 15 projecten geselecteerd in het kader van de projectoproep Managers van Diversiteit rond huwelijksmigratie. De resultaten en aanbevelingen werden gebundeld in een brochure 'Vrij-uit', te vinden op www.inburgering.be.

De Vlaamse overheid heeft bijgedragen tot een structurele oplossing voor de knelpunten waarmee **niet-begeleide buitenlandse minderjarigen** te maken krijgen. Na een eerste voorbereidend overleg tussen de kabinetten van Vlaamse minister van onderwijs en de federale staatssecretaris van asiel en migratie, werden sectorale gesprekstafels rond niet-begeleide minderjarige vreemdelingen georganiseerd om de knelpunten waarmee deze jongeren naast het opvangprobleem geconfronteerd worden, te bespreken. In samenspraak tussen Welzijn en Inburgering werd een conceptnota NBMV uitgewerkt die de verantwoordelijkheden binnen de Vlaamse overheid afbakt en diende als basis voor het (hernieuwd) overleg met de federale overheid over deze thematiek. Dit alles resulteerde tot op heden echter niet in een goedgekeurde samenwerkingsovereenkomst. Het agentschap Jongerenwelzijn voorzag wel in bijkomende financiering voor de verderzetting van de EVF-projecten voor NBMV.

De Vlaamse overheid heeft de problematiek met betrekking tot de toegang van **dienstverlening voor mensen zonder wettig verblijf** onderzocht. Een advies werd voorbereid binnen de stuurgroep dak- en thuisloosheid bestaande uit de VVSG, het Netwerk tegen Armoede, het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk en het departement WVG. Onder andere op basis van het decreet betreffende het algemeen welzijnswerk van 8 mei 2009 hebben mensen zonder wettig verblijf recht op hulp- en dienstverlening (begeleiding).

Via de Vlaamse ODA-databank (Official Development Assistance) wordt aangegeven hoe binnen het decreet ontwikkelingssamenwerking aan de verschillende transversale doelstellingen, waaronder kinderrechten, gevolg werd gegeven. De methodologie geïntroduceerd in 2012 werd geëvalueerd; er werd verdere vorming georganiseerd voor VAIS-personeel. Net als voorgaande jaren werden ook in 2013 heel wat projecten ondersteund die betrekking hebben op de problematiek van kinderrechten in de breedste zin in de partnerlanden en de regio van Zuidelijk Afrika. Het gaat o.a. om projecten op vlak van gezondheid, onderwijs, moeder- en kindercare, kindermishandeling, drinkbaar water, sanitaire en hygiënische praktijken,... Feit is dat de meeste ontwikkelingsprojecten een onrechtstreekse impact hebben op de vervulling van kinderrechten. Een verdubbeling van de ontwikkelingssamenwerking lijkt echter nog ver weg.

In het overzicht van kernindicatoren in de bijlage zijn drie indicatoren opgenomen die hier verband mee houden, met name indicator 8 over de participatie van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren, indicator 10 over schoolse achterstand in het eerste leerjaar en indicator 13 over ongekwalificeerde uitstroom.

VAK 6 Gezondheid en welzijn

De Vlaamse overheid heeft werk gemaakt van **aangepaste sociale dienstverlening** voor alle kinderen die er nood aan hebben.

De uitbreiding van het algemeen **eerstelijnsonthaal** van jongeren werd gerealiseerd. Sinds eind 2012 is rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning via nieuwe regelgeving veel ruimer mogelijk gemaakt voor kinderen en jongeren met (een vermoeden van) een handicap, en dit onder de vorm van ambulante, mobiele hulp, outreach, dag- en nachtopvang. In 2013 werd 20% van de bijkomende middelen gereserveerd voor deze vorm van uitbreiding, net zoals dit ook het geval was in 2012 en in 2011.

Het verruimen van de **gezinsondersteuning** voor o.a. zieke kinderen en jongeren met een handicap werd opgestart in januari 2014.

In 2011 werden de **kinder- en jongerenteams van de Centra Geestelijke Gezondheidszorg** uitgebreid. Het budget komt overeen met een uitbreiding van 15,5 VTE. Deze zijn verdeeld over de 20 CGG in Vlaanderen. Er is een nieuw uitvoeringsbesluit over de patiëntbijdragen in de Centra Geestelijke Gezondheidszorg. Hierin werd een verminderingstarief voorzien voor minderjarigen die zonder medeweten van hun ouders/voogd en omwille van probleemsituaties die in verband staan met de relatie tot de ouders/voogd naar een CGG stappen.

In 2011 is er een projectoproep gelanceerd voor projecten **eerstelijnspsychologische functie**. Er zijn 6 projecten geselecteerd (1 per provincie + Brussel). De projecten lopen van 1 december 2011 tot en met 30 november 2014. In totaal heeft de Vlaamse Overheid 1 170 000 euro vrijgemaakt voor deze projecten.

De capaciteit van de bijzondere jeugdzorg werd gevoelig verhoogd. In totaal kwamen er vanaf begin 2012 230 begeleidingsplaatsen bij voor jongeren en hun gezinnen in hun context. Het gaat om een uitbreiding van het **mobiele aanbod** thuisbegeleiding (64) en Begeleid Zelfstandig Wonen (BZW) (64) en een uitbreiding van de thuisbegeleidingscapaciteit met 102 plaatsen.

Het werkingsgebied van het **Columbusproject** werd uitgebreid naar de stedelijke context met de regio Gent in 2012 en werd verlengd. Deze uitbreiding bevat een capaciteit van 250 heroriënteringen.

Het zorgexperiment met de **knelpuntdossiers** van minderjarigen, nu de 'prioritair te behandelen hulpvragen' genoemd, werd geëvalueerd en bijgestuurd. Jaarlijks wordt 1.000.000 euro vrij gemaakt om voor jongeren met een bijzonder complexe hulpvraag of die nood hebben aan een combinatie van hulpaanbod en bijzondere expertise waarvoor er binnen het reguliere circuit geen oplossing bestaat, zorg in te vullen. Hierbij slaan verschillende sectoren na intensief overleg en middels het opstellen van een gezamenlijk handelingsplan, waarbij ook de jongere en zijn context actief betrokken worden, de handen in elkaar om een hulpverleningstraject op maat aan te bieden.

Na de opstart van **multifunctionele centra** (MFC) in de bijzondere jeugdzorg, werden ook in de voorzieningen van het VAPH **proefprojecten** rond MFC opgestart, om een flexibele naadloze

hulpverlening op maat te kunnen aanbieden. De opgebouwde ervaring binnen de MFC werd meegenomen in de modulering van het niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpaanbod in functie van de uitvoering van het decreet Integrale Jeugdhulp. Er is een wetenschappelijk onderzoek opgestart naar de implementatie van de MFC.

Het VAPH startte verder ook een project intersectorale multifunctionele cliënttrajecten.

De voorbije jaren werden de GES+ plaatsen voor jongeren met een combinatie van een mentale beperking en een emotionele - of gedragsstoornis, aanzienlijk uitgebreid, waaronder een uitbreiding met 30 plaatsen exclusief voor uitstroom van jongeren uit de **gemeenschapsinstellingen**.

De gemeenschapsinstellingen hebben hun **aanbod** gemoduleerd om de homogeniteit in de leefgroepen te verhogen en de meest aangewezen zorg te kunnen verlenen.

In 2013 werden bijkomende consulenten aangeworven als gevolg van de **werklustmeeting** uitgevoerd in de vorige jaren. Er werd een differentiatie en positionering van het pedagogisch-didactisch aanbod doorgevoerd in het kader van de beveiligde opvang binnen de gemeenschapsinstellingen. De administratie Jongerenwelzijn werkte een visie uit met betrekking tot oplossingsgerichte therapieën en methodieken.

In 2011 stelde de Gezinsbond in haar belevingsonderzoek 'Focus op **kinderen met een etiketje**' vast dat een diagnose/label/etiket vaak noodzakelijk is om de gepaste zorg voor kinderen te verkrijgen. Mede naar aanleiding van die vaststelling organiseerde de koepel van de Vrije Centra voor Leerlingenbegeleiding (VCLB) i.s.m. de Gezinsbond, op 22 november 2013 de studiedag 'What's in a name'.

De **medicalisering** van kinderen en jongeren is per definitie geen Vlaamse bevoegdheid. Toch hebben er initiatieven plaatsgevonden om meer bewustzijn rond bepaalde diagnoses te creëren waardoor er breder wordt gekeken dan enkel medicatie. . Vanuit de vaststelling dat het aantal kinderen dat in ons land psychofarmaca gebruikt, fors toeneemt, gaf de Vlaamse Regering in februari 2014 haar goedkeuring voor de oprichting van het Kwaliteitscentrum voor Diagnostiek. Bedoeling is dat diagnoses op een meer valide en betrouwbare manier worden gesteld, en dat de finaliteit van diagnostiek verschuift van een classificerend naar een handelingsgerichte uitgangspunt (in functie van het kunnen bepalen van een zorgaanbod op maat van kinderen, jongeren en gezinnen).

Op 20 januari 2012 werd het Vlaams decreet houdende regeling van de **interlandelijke adoptie** van kinderen goedgekeurd. Bij dit nieuwe decreet werd ook een JOKeR uitgewerkt.

De bepalingen omtrent het inzagerecht traden in werking op 1 januari 2013.

In het voorjaar van 2012 werd een eerste consultatieronde bij de binnenlandse adoptiediensten afgerond ter voorbereiding van de geplande mini-Statens-Generaal, waar beleidsaanbevelingen werden geformuleerd voor het uitwerken van een decreet Binnenlandse Adoptie. Het thema binnenlandse adoptie werd in 2013 geïntegreerd in het special needs beleid.

Het Vlaams Parlement heeft op 20 juni 2012 een intersectoraal **decreet pleegzorg** goedgekeurd met bijzondere aandacht voor het perspectief van het pleegkind binnen gans het pleegzorggebeuren. Verder wordt ook gekozen voor het opwaarderen van de positie van de pleegouder, schaalvergroting van diensten en het kiezen voor pleegzorg als eerste te overwegen hulpvorm in het geval van uithuisplaatsing. Dit decreet trad in voege op 1 juli 2013.

De voorbije regeerperiode werd het **gebruik van drugs door adolescenten** verder bestreden. De minister van Volksgezondheid lanceerde een oproep voor projecten Opvoedingsondersteuning rond tabak, alcohol en drugs en gezinnen. Vier projecten werden goedgekeurd en opgestart. Daarnaast is in 2011 ook een pilootproject opgestart in 3 regio's rond het beter bereiken van allochtone jongeren met drugpreventie.

De Vlaamse Vereniging voor Alcohol en andere Drugsproblemen (VAD) kreeg een subsidie voor vijf pilootprojecten rond vroegdetectie die lopen tot maart 2015. Met specifieke aandacht voor allochtone jongeren werkte de VAD een project uit over het inventariseren van methodieken en materialen rond preventie. Ook samenwerking en trainingsmateriaal voor preventiewerkers en andere deskundigen zullen bekeken worden met de focus op etnisch-culturele minderheden. Verder ondersteunde de VAD de scholen in het werken aan een drugbeleid. Zo werd in 2012 'Muziek, lachen, voetbal is mijn drug' gelanceerd. Het materiaal werd samen met jongeren ontwikkeld en wil aan jongeren vooral meegeven dat men zich ook zonder drugs kan amuseren. In 2012 is De Sleutel gestart met een project om schoolteams een opleiding te geven in het gebruik van preventietechnieken die ze kunnen toepassen in de context van de school.

Er werd ook verder ingezet op **gezond bewegen en evenwichtiger eten** bij kinderen en jongeren. De draaiboeken van Eetexpert voor de vroegdetectie en vroeginterventie van eet- en gewichtsproblemen (o.a. obesitas is hierin een gekende problematiek) voor huisartsen, diëtisten, CCG's en CLB's werden verder gepromoot en gebruikt. Het aanbod is verzekerd via de beheersovereenkomst 2012-2016 met Eetexpert. Gezonde voedingsgewoonten moeten bevorderd op een gezonde school en in de thuissituatie. In het kader van de campagnes voeding en beweging werden door het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid diverse projecten voor jongeren gefinancierd, o.a. het project Tutti Frutti in de lagere scholen, en een project van VIGEZ voor de uitbouw van een kwaliteitsvol voedings- en bewegingsbeleid in secundaire scholen. Het project "De aanschuiftafel" focust op gezonde voedingsgewoonten en samen bewegen in het gezin. Verder liep er het "Weet en Eet gezond – project" dat de voedingsgewoonten bij kinderen uit het BuSO en jongeren die in de bijzondere jeugdzorg zitten, wil verbeteren. 'Gezondheid scoort' is een pilootproject dat een methodiek uittest waarbij voetbal en bekende voetballers worden ingeschakeld om een gezonde leefstijl bij jongeren te stimuleren via de schoolomgeving. Dit project liep vanaf december 2012 tot mei 2013.

Er werd ook op andere domeinen ingezet op een **preventieve aanpak**. Acties rond gehoorschade (help ze niet naar de tuut), overgewicht (Multimove), ethisch en medisch verantwoord sporten en mentale gezondheid (Nok Nok) zijn hiervan enkele voorbeelden. Het departement LNE en het departement onderwijs werkten samen aan een project rond straling op school. Dit resulteerde in een website en een brochure.

In 2012 heeft het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin een themadossier uitgewerkt rond het **recht op spel** en het **recht op ruimte** voor kinderen. Dit dossier werd naar aanleiding van de internationale dag van de kinderrechten (20 november) gepubliceerd op de website van het agentschap Jongerenwelzijn. Hieraan werden een aantal acties zoals lezingen en filmvertoningen gekoppeld ter sensibilisering van een breed publiek over het recht op ruimte en spel voor kinderen.

In 2013 werd het charter 'Goe gespeeld' verder uitgedragen door de jeugdsector. Dit charter vestigt de aandacht op de nodige tolerantie ten aanzien van spelende kinderen. Ondertussen hebben al 45 lokale besturen dit charter al ondertekend. Er wordt al sinds 2009 jaarlijks een buitenspeeldag georganiseerd.

Het Hangmanproject, een campagne voor jongeren die rondhangen, werd een aantal jaren geleden al afgerond. Maar ook de Hangman-website blijft raadpleegbaar voor inspiratie en goede praktijkvoorbeelden.

In diverse vormingsmomenten was er aandacht voor de GAS-wetgeving en hoe hier op een zinvolle manier mee om te gaan. Zo wordt er nog steeds extra aandacht besteed aan de problematiek van overlast tegenover onverdraagzaamheid. De GAS-reglementering kwam uitgebreid aan bod tijdens de vormingsdagen Trip-lokaal eind 2012 en werd er een workshop aangeboden op 'Jong in de Stad'. Hierover staat ok meer te lezen in de rapportage in het kader van het Vlaams jeugdbeleidsplan (OD 19.2)

Bij positieve beeldvorming over kinderen en jongeren in de publieke ruimte kan ook verwezen worden naar de beeldvorming van kinderrechten in de media (Zie VAK OD 2.5). Het blijkt echter moeilijk voor de overheid om in te breken op de les- en opleidingspakketten van verschillende beroepsgroepen. Vorming rond beeldvorming van jongeren als vast onderdeel van opleidingen voor jeugdhulpverleners, leerkrachten, politiemensen of journalisten blijkt te hoog gegrepen.

In het overzicht van kernindicatoren zijn drie indicatoren opgenomen die hiermee verband houden: over gezondheid van kinderen en jongeren (indicator 2), toegang tot gezondheidszorg (indicator 6) en het aantal kinderen in een pleeggezin indicator 21). Het overzicht van kernindicatoren is terug te vinden in de bijlage.